

tribuna

LIST SLOVENSkih ŠTUDENTOV

LETO XIV.

Ljubljana,

23. XII. 1964

Številka 30

Povzemamo nekaj misli in citatov tistih referentov in diskutantov, ki so se v svojih izjavah dotaknili problema univerze, znanosti, vzgoje in izobraževanja nasploh. Za uvod smo izbrali Titove besede, ki so — lahko rečemo nekaj moto celotnemu delu kongresa:

»Brez gnilih kompromisov in brez kakršnegakoli omahovanja moramo odločno obračunati z vsemi nosilci nazadnjaških teženj, ki nam zavestno ali podzavestno mečejo polena pod noge. Ta kongres mora biti kongres pogumnega, doslednega revolucionarnega čiščenja naše poti vsega tistega, kar se boji nadljube krepitve vloge delovnega človeka na vseh področjih odločanja o družbenih vprašanjih.«

V svojem referatu je tovariš Tito spregovoril tudi o protislovjih, ki tarejo jugoslovansko mladino.

»Zelel bi povedati nekaj besed tudi o naši univerzitetni mladini, o delu komunistov na univerzah, ker menim da položaj na univerzah ni najboljši. Mladinske organizacije in komunisti na univerzah so preveč zaprti vase in to ločuje intelektualno mladino od delavske, pozneje v proizvodnji pa intelektualne delavce od proizvajalcev. Namesto da bi si prizadevali za integracijo socialističnih graditeljev, prihaja do dezintegracije, kar v nobenem primeru ne more koristiti razvoju naših socialističnih družbenih odnosov... Zdaj je še pomembnejše, da se naša intelektualna in delavska mladina čimbolj zblížata in da svoje interese ne ločujeta, ker so skupni.«

O nekaterih nasprotjih v odnosih med znanostjo in družbo je spregovoril Veljko Vlahovič.

»Našega nadaljnega socialističnega razvoja si ni mogoče zamisliti brez močnega opiranja na znanost. Toda to, da naša družbena praksa temelji na znanstveni misli, doslej ni peljalo niti ne sme peljati v prihodnje k oblikovanju in utrjevanju privilegirane politične in duhovne znanstvene elite. Znanost mora biti vodnica milijonov delovnih ljudi, ki delujejo v okvirih samoupravnih odnosov pri čemer mora ustvarjati iz njih zavestne graditelje socialistične družbe.«

V nadaljnjem izvajanju je problem bolj konkretiziral.

»Na določeno počasnost v razvoju našega znanstvenega kadra vpliva poleg prejšnjega vključevanja v mednarodno delitev dela znanosti tudi zid med fakultetami in samostojnimi inštituti, zapiranje vrat inštitutov univerzitetnemu kadru, zapiranje univerzitetnih vrat znanstvenim delavcem iz inštitutov.«

Hirejši razvoj znanstvenih kadrov ovirajo tudi razna nerazumevanja o mestu, vlogi in funkciji znanstvenih delavcev v družbi.

V našem nadaljnjem razvoju morajo biti raziskovanja obravnavana kot integralni del procesa družbene reprodukcije in eden najpomembnejših činiteljev celokupnega družbeno-ekonomskega razvoja.

Premajhna javnost znanstveno-raziskovalnega dela je eden bistvenih elementov, ki otežkoča razvoj znanosti in znanstvene misli. Povedati, kjer je mogoče, si je treba prizadevati, da bi javno na znanstvenih zborovanjih, kongresih in v ustreznih publikacijah ocenjevali in kritizirali čimvečje število znanstvenih del.«

Diskusant Boris Zihel je nakazal nekatere pomanjkljivosti družbene misli v procesu praktičnega izvajanja socialistične politike.

»Naj se še tako sklicujemo na Marxa in na njegovo zahtevo po radikalni kritiki vsega obstoječega, vendar ne moremo prezreti dejstva, da je bil Marx tako v svojem uvodu h kritiki Heglove filozofije kakor tudi v drugih delih v svoji kritiki vedno konkreten. V tem KAJ kritizira, KAKO kritizira in v IMENU CESA kritizira. Prav takšne konkretne dostikrat ni v naših filozofskih razpravah o gospodarski, politični, kulturni in končno moralni problematiki sodobne družbe, in navezovanje naše socialistične družbe. Dostikrat imamo dejansko opraviti s knjižnimi filozofi, o kakršnih govori tovariš Kardelj, ki se vse te zelo protislovne problematike lotevajo z nekakšnimi večnimi merili ki naj bi veljala povsod in enako.«

Socializem se spreminja v čisto etični postulat, v tem ko je v resnici zgodovinsko konkreten, realen družbeni proces vsestranskega in naprednega spreminjanja razmer in ljudi na podlagi skupne lastnine nad proizvodnimi sredstvi in družbenega samoupravljanja, proces, v katerem se uresničujejo materialne in moralne možnosti za osvoboditev človeka kot človeka.«

Rodoljub Čolakovič je mnenja, »da je samo razvita solidarna marksistična družbena kritika sposobna, da v naših razmerah in po naših nazorih odstrani vse, kar nam je na področju ideologije tuje in sovražno. Vendar smo storili malo, da bi tako kritiko razvili in se tako pogosto branimo in to včasih tudi s sredstvi, ki niso popolnoma naša.«

Predvsem se mi zdi, da nismo dovolj organizirani za tak boj... Organizirati se na tem področju pa pomeni po mojem mnenju ustvariti solidna uredništva naših časopisov in važnejših listov, dati v inštitute in na stolice družbenih ved več ljudi ter njihovem delu in razvoju posvetiti posebno skrb.

Taka uredništva in inštituti bi morali spremljati, preučevati in teoretično posploševati naše pozitivne in negativne izkušnje in pojasnjevati članstvu naše Zveze ter s tem prispevati k njeni idejni enotnosti.

Dalje bi le-ti sistematično spremljali tisto, kar se dogaja na različnih področjih dejavnosti v svetu, zlasti v socialističnih deželah, s tem, da bi obveščali našo javnost kvalificirano o najvažnejših tokovih znanosti in kulture v sodobnem svetu. Tako organizirana uredništva in inštituti se ne bi smeli spremeniti v nekakšne tribune, ki sodijo in razsojajo, marveč bi bili predvsem tribune odkritega enakopravnega boja mnenj, to pa je najzanesljivejši način, da se preuči številna zapletena vprašanja naše stvarnosti, da pomagamo tistemu, ki so ga zmedla protislovja prehodnega obdobja, da se razčisti s tistim, ki želi z dobro etiketo podtakniti slabo blago.«

Jan Kopčog, delegat iz Bačkega Petrovca, se je zavzel za ustvarjanje enakopravnih možnosti v razvoju in življenju šol.

»Splošno znano je, da uvajajo v mestih mnoge šole, ki so podvržene pritisku, selekcije dijakov. Sicer pa vsem šolam tega niti ni potrebno storiti, ker deluje selekcija že sama od sebe. Vzemimo: na našem območju so izračunali, da stanejo samo potrebe učencev osnovnih šol starše letno približno 20.000 dinarjev. Srednja šola je gotovo dražja, da o fakulteti niti ne govorimo.«

Torej, kdo ima boljše možnosti za redno in neovirano šolanje: mestni otroci, in to predvsem otroci strokovnjakov, pravzaprav otroci intelektualcev, ki imajo — kot vemo — sorazmerno večje prejemke — ali kmečki otroci — oziroma otroci delavskih družin? Ravno tako je znano, da so mestne šole veliko bolj opremljene kot vaške, šole v ozjem središču mesta pa so zopet bolj opremljene od šol na periferiji. Vemo pa, kje kdo običajno stanuje in kje kdo živi. Mar ne lezemo počasi ne glede na to, ali to želimo ali ne, v položaj, da inteligenca sama sebe reproducira, kar je nevarno in seveda za nas nesprejemljivo. Razumljivo je, da nimamo materialnih možnosti, s katerimi bi lahko zagotovili slehernemu mlademu človeku optimalne možnosti za nemoteno šolanje in da je selekcija v takšni ali drugačni obliki začasno nujno zlo, toda potem jo moramo tako tudi razumeti, ne pa jo razglašati za nekakšno pedagoško, še manj pa socialistično načelo, ne glede na različne lažne pedagoške teorije, o zniževanju ravni izobrazbe, ki nastopi kot posledica uvajanja načela množičnega izobraževanja.«

Morda bi za zaključek sodile besede tovariša Bena Zupančiča, ki v ekscerptu iz zvene tako:

»Prav zaradi tega, ker mora vsa družba postati nosilec svojega novega, humanega poslanstva, se ne morejo in ne smejo zmanjšati humanistične funkcije niti kulturnih dejavnosti niti inteligence, temveč se morajo bistveno razširiti, poglobiti, dati morajo precej večje ustvarjalne možnosti za vsakega človeka.«

Priredil Drago Kovačič

NA KONGRESU SO REKLI...

December

Foto: J. Znidaršič

VLADIMIR BAKARIĆ V NASELJU

Tribuna Čas in svet je priredila v četrtek, dne 17. 12. 1964 v Studentskem naselju razgovor o aktualnih ekonomsko-političnih problemih. Za sodelovanje je zaprosila sekretarja CK ZK Hrvatske in člana Izvršnega komiteja CK ZKJ Vladimira Bakarića.

Tovariš Bakarić je v uvodnih besedah nakazal predvsem smernice za diskusijo s tem, da je poslušalcem posredoval nekaj osnovnih in splošnih značilnosti gospodarskega razvoja pri nas. Pri tem je poudaril, da gre za vse večjo afirmacijo delovnega človeka v našem družbenem dogajanju. Retrospektivno je orisal tudi historični potek preobrazbe v Jugoslaviji in temu pripisal veliko važnost. Dejal je, da smo dali svetovnemu socialističnemu gibanju samosvoj pečat, katerega pomembnost je morala priznati celo Sovjetska zveza.

Za tem je odgovarjal na vrsto postavljenih vprašanj. Zlasti zanimivi so bili za nas odgovori, ki se neposredno dotikajo študentskega življa, to je univerzo, visokošolski študij in poznejšo prakso.

Tovariš Bakarić je mnenja, da smo v situaciji, ko je sistem visokega šolstva v krizi. Zaskrbnjuje ga dejstvo, da je na jugoslovanskih univerzah vpisanih mnogo več študentov, kot kažejo realne potrebe. To nas je privedlo v neprimerno protislovje, kajti če bi študentje zaključevali študij v sorazmerju z datumom vpisa, bi se zgodilo, da bi mnogi ostali brez ustrezne zaposlitve. Nenormalna zahteva imeti status študenta na vsak način, očitno izvira iz neinformiranosti ljudi. Kazno je, da smo pod takim pritiskom na fakultete in visoke šole bili primorani iz le-teh (ne vseh) napraviti dopise šole oz. šizpitne zavode, kjer študentu postrežejo s spiskom vprašanj, ki pridejo v poštev in kjer so predavanja le še neka zastarela formalnost. Evidentno je, da po tako zaključnem študiju ne bomo dobili strokov-

njaka, marveč šarlatana, ki se ne bo mogel ponašati z znanjem, marveč z aktom, imenovanim diploma.

Precej zanimanja je s strani študentov bila deležna diskusija o ureditvi kmečkega vprašanja. Tovariš Bakarić sodi, da kmetu poljedelska dejavnost pogosto ni več primarni faktor, saj je fluktuacija de-

lovne sile zelo velika, zlasti iz vrst mlajših državljanov. Le-ti odhajajo na nova delovna mesta v industrijo, trgovino in drugam, ker na zemljo niso doživljenjsko vezani, kot so bili njihovi predhodniki. Razlog take miselnosti so gotovo tudi druge, ki so z novimi delovnimi koncepti vnesle v življenje na vasi neko razumljivo zmedo, ki jo bo težko premagati preko noči. V nadaljevanju je bil nekoliko nejasen, ko se je nedoločno izrazil o nadaljnji perspektivi 30 odstotkov kmečkega življa v SFRJ, za katerega meni, da bo poiskal sebi lastno pot.

Na vprašanje, kje so vzroki množičnega odhajanja Jugoslovancev na delo v tujino, je tov. Bakarić ugotavljal, da gre predvsem za emigriranje iz nekdanjih partizanskih vasi in krajev; to pomeni tistih predelov, ki so med NOB žrtvovali največ. Povečini odhajajo ljudje iz SR Hrvatske na delo v Nemčijo, a niso redki primeri, ko se zaposlijo v Sloveniji ali BiH.

V svojih izjavah je dal poseben poudarek tudi ekonomskemu sodelovanju SFRJ na vzhodnem tržišču; to je vključiti v SEV (Svet za vzajemno gospodarsko pomoč). Dejal je, da v mnogih vzhodnih državah niso redki primeri, ko proizvodnja za široko potrošnjo zaostaja za zahtevano potrošnjo. To pa je razlog več, da se tu mi laže uveljavimo. Tako je sklenjenih niz kompenzacijskih poslov in pogodb.

Vprašanje, ki je postavilo tezo o planiranju osebnega dohodka glede na porast cen, je vzbudilo veliko pozornost. Tov. Bakarić je sodil, da se te stvari pretresejo s širšega zornega kota, da se o tem govori v okviru širšega kompleksa ekonomskih činiteljev. Rekel je, da ne smemo pozabiti, da smo večkrat v situaciji, ko moramo zaradi visokih produkcijskih stroškov cene proizvodov nujno dvigniti, ker gre to v dobro večje proizvodnje in s tem družbenega standarda. Ako bi istočasno večali tudi osebne dohodke, bi se nenehno vrteli v začaranem krogu, čeprav se večanju nominalnega os. dohodka seveda ne moremo povsem izogniti.

V nadaljevanju je gost odgovoril še na vprašanja naše devizne politike, pri čemer je naglasil, da se še nismo dovolj vključili v mednarodno delitev dela, toda če bi vzeli kot osnovni pokazatelj gospodarskega razvoja dolarsko valuto, bi v več tovarnah in podjetjih mogli ugotoviti fiasko njihove proizvodnje.

Spregovoril je tudi o odnosih med SZ, Kitajsko in SFRJ in z njegovih besed je bilo mogoče ugotoviti, da smo v tem, toliko publiciranem sporu, zavzeli najbolj korektno dispozicijo za nadaljnja prizadevanja v smislu političnih in ekonomskih odnosov.

Zadnje besede so veljale vprašanjem kulture in njenega stimulansa. Misel, ki se mu ves čas pri tem vsiljuje, je, da naj se dajejo sredstva le v tistih primerih, ko gre za dejansko kvaliteto. Ničče namreč nima pravice sredstev razmetavati. Ko je stvar konkretiziral, se je zadržal na področju gledališča in literature. Stališče, ki ga je zavzemal, je v povzetku tako: gledališče se bo afirmiralo, ko bo pred publiko postavilo aktualno dramo, ki bo vsakega prisotnih mogla prešiniti z nizom dnevno se ponavljajočih problemov in literatura bo učinkovita, ko bo pisec zajel v delu najbolj žgoče probleme našega časa in našega okolja. Ne eni kot drugi naj ne posegajo po abstraktni snovi in naj ne reproducirajo zgolj za zaključen krog izobražencev.

Na samem kraju triurnega izvajanja je odgovoril še na vprašanje, ki je bilo v zvezi s prejšnjim direktno stavljenju iz publike. Dotika se neposredno kulturne situacije na Slovenskem, konkretno vprašanja našega revialnega tiska. Tov. Bakarić je prisotne opozoril na podobne razmere v Zagrebu, potem pa je izrazil mnenje, da delovanje revij ne more biti povsem avtonomno. S tem da ne odreka samoupravljanja, pač pa nalaga večjo odgovornost teh institucij do družbe. V nasprotnem primeru se lahko zgodi, da nekateri ekstremne težnje le-teh prerastejo v politično manifestacijo, katero je potem nujno treba preprečevati s političnimi ukrepi. Dostavil pa je, da to ne pomeni poslušati se drastičnih ukrepov, ker gotovo nihče ne dvomi, da gre povsod za dober namen.

Pripis: Čeprav je pričujoči spis le informacija o diskusijskem večeru v naselju, bi si dovolil kratek komentar.

Res je, da je večer dosegel svoj namen, da so prisotni dobili na vrsto vprašanj zadovoljive odgovore, vendar bi bila za vse gotovo koristnejša drugačna oblika, oblika debatnega večera. Prepričan sem, da bi z medsebojno izmenjavo mnenj zadeli v srž problemov in se dokopali do bolj eksaktnih ugotovitev.

Drago Kovačič

Nadaljevanje iz prejšnje številke

Nesporno izhodišče komunistov pri obravnavi tega vprašanja je, da je bila reforma starega sistema univerzitetnega študija potrebna. Narekoval jo je dinamičen razvoj gospodarstva in družbenih služb z zahtevo po večjem številu visokokvalificiranih strokovnjakov raznih profilov, usmerjenosti in stopenj strokovnosti; veliko nesorazmerje med višje in visokokvalificiranimi strokovnjaki (često 1:4, namesto obratno) in zato ob pomanjkanju teh kadrov še nesmotrno izkoriščanje njihovih sposobnosti; odmaknjenost pouka na univerzi od problemov prakse in od sodobnih znanstvenih dosežkov ter obremenjenost z raznovrstnim balastom; dolgotrajno šolanje; neelastičnost sistema glede možnosti prehoda z višjih šol na univerzo itd.

Bilo pa je, in je še mnogo primerov, ko se na vse to pozablja in na eni strani ljudje na univerzi radi govorijo o reformi študija kot o »domislici politikov«, s čimer se je marsikdaj zakrivalo tudi enostavno nasprotovanje kakršnimkoli spremembam in nepriljubljenost prilagoditvi vsebine študija oz. predmetov novemu sistemu, na drugi strani pa se je tudi izven univerze čisto zreduciralo vse skupaj na tri »nedotakljive« načela (stopenjski študij, inverzija, specializacija) in se jih skušalo vsiliti ne glede na dejanske potrebe konkretne panoge družbene dejavnosti in notranje zakonitosti pedagoškega procesa vsake posamezne stroke, čemur se je včasih priključilo še vulgarno tolmachenje, npr. načela inverzije ter razcepilo in vulgariziralo npr. študij ekonomije skoraj do absurda.

Tako je začetek reforme poleg nedvomnega izboljšanja prinesel tudi vrsto slabosti, ki pa so jih na fakultetah ponekod že kmalu uvideli in tudi začeli odpravljati (medicina, ekonomija), razen tega pa so nekajletne izkušnje nakazale tudi že nove možnosti rešitev, tako da se morajo nedvomno vsa ta reformna prizadavanja kontinuirano nadaljevati.

Ali bi kot že jasna izhodišča za to delo in v pripravi na nov zvezni dokument o sistemu visokega šolstva komunisti lahko sprejeli naslednja:

— izhodišče za formiranje študijskega sistema so družbene potrebe po raznih kategorijah strokovnjakov na različnih nivojih v isti stroki in kombiniranih strokah

— družbene potrebe so vezane na perspektivni razvoj posameznih strok, ne samo na današnje stanje, in to kvantitativno in kvalitativno

— sistem študija torej ne more biti uniformen pri različnih strokah

— organska povezanost in elastičnost celotnega sistema visokega šolstva je nujna; po končani višji šoli je praviloma možno nadaljevanje študija na drugi stopnji fakultete iste stroke, bodisi z diferencialnimi izpiti, bodisi brez njih (pred vpisom ali po vpisu)

— pogoji za vpis morajo biti v osnovi enaki za vse istovrstne fakultete in koordinirani z drugimi fakultetami, upoštevajoč družbene potrebe

TEZE ZA RAZPRAVO PRED UNIVERZITETNO KONFERENCO ZK

O aktualnih problemih univerze

— praviloma bi se morale istovrstne fakultete odločiti za enak sistem študija, izhajajoč iz enakih družbenih potreb po kadrih

— učni načrt in program naj se na istovrstnih fakultetah skladata v bazičnih prvihah stroke; to pa ne pomeni unifikacije; možen je različen razpored predmetov, različno grupiranje v predmete, poudarek na določeni specialnosti, ki jo goji fakulteta ipd.

— način izvajanja pouka in pravila študija je treba prepustiti koordinacijskim prizadevanjem v skupnosti istovrstnih fakultet.

Če se sprejme stališče iz prve in druge alineje, je potrebna analiza delovnih mest. Ta analiza mora vsebovati elemente rasti stroke in zlasti upoštevati stanje in napredek najrazvitejše prakse. (Kako zagotoviti sodelovanje visokošolskih zavodov pri analizi delovnih mest v delovnih organizacijah in obratno?)

Dosedanji razvoj in izvajanje reforme pa sta seveda tudi postavila v ospredje nekaj odprtih vprašanj, ki jih bo treba rešiti pred sprejemom novega zveznega dokumenta o visokošolskem sistemu, in o katerih so spodbudile javno razpravo predvsem teze prosvetno kulturnega zbora zvezne skupščine (republiški zakon o visokem šolstvu, katerega osnutek je bil tudi predmet razprave zadnjih dni, ohranja glede teh vprašanj — razen stališč o združenjih in univerzah — v glavnem dosedanja pojmovanja, ker naj bi bil sprejet že sedaj predvsem zaradi vskladitve z ustavo).

Ta odprta vprašanja pa so koncentrirana predvsem okrog različnih pojmovanj vloge univerze oziroma fakultete (stopenjske ali nestopenjske) na eni in višje šole na drugi strani.

Ali naj potrebe po kadrih z višjo strokovno izobrazbo (kjer ugotovimo, da obstajajo) zadovoljuje samo višje šole, ali naj obstaja tudi I. stopnja na fakultetah? Če naj obstaja, ali naj bo organizirana vzporedno z nedeljenim štiri letnim študijem ali pa naj bo ves študij na fakulteti organiziran stopenjsko? Ali ni po smotnosti, cenenosti, elastičnosti itd. ta, zadnja varianta najboljša in se torej splača potrditi, da se ji čim bolj približamo — seveda če to narava pedagoškega procesa v tisti stroki dopušča, in če to ne gre na škodo kvalitete študija, ne pa da to možnost kar za vse stroke nasplošje že vnaprej zavržemo?

Ali so višje šole lahko same šole za vzgojo ozko specializiranega in zaključnega profila kadra z višjo strokovno izobrazbo, ki se na fakultetah sploh ne vzgaja (primer: višja šola za socialne delavce, višja šola za zdravstvene delavce), ali pa obstaja in imamo interes razvijati tudi tak tip višje šole, ki vzgaja enak profil strokovnjaka z višjo izobrazbo kot I. stopnja ustrezne fakultete, prehod na II. stopnjo pa je direktn ali z nekaj diferencialnimi izpiti (v tem primeru se seveda postavi zahteva po habilitiranem predavateljskem kadru itd.). Ali materialna in kadrovske zmogljivosti naše družbe dopuščajo tako usmeritev? Tendence takih višjih šol, da bi se razvile v dvo-stopenjske visoke šole, zahteva seveda prav iz teh razlogov še toliko tehtnejši preudarek, zato je nujno, da ima družba neko osnovno orientacijo v tem vprašanju. Ali pa nek

smotrni in družbeno kontroliran razvoj omenjenega tipa višjih šol je pomeni napad na vlogo slovenske univerze in njen pomen za slovenski narod in njegovo kulturo?

Vsa ta vprašanja zahtevajo seveda poglobljeno obravnavo, ki se mora predvsem tudi opirati na konkretne analize ter na dosedanje izkušnje in rezultate ljubljanskih in mariborskih visokošolskih zavodov tudi na ostale izkušnje in rezultate doma in v svetu.

MATERIALNI POLOŽAJ ŠTUDENTOV

Materialni položaj študentov ni vprašanje, ki bi ga lahko obravnavali ločeno od ostalih vprašanj razvoja visokega šolstva. Gotovo je reguliranje tega vprašanja obča družbena potreba, ne pa samo privatna stvar študentov — posameznikov, kot tudi študij sam po svojem bistvu ni privatna stvar študentov posameznikov.

Zato moramo za reševanje materialnih problemov študentov gledati vse bolj kot na element kadrovske politike. Osnovna oblika tega naj bo štipendiranje. Nosilci štipendiranja kot elementa načrtovanja kadrov, pa morajo nujno biti samoupravni organi in delovne organizacije. Vsak drug način reševanja tega problema bi bil danes anahronističen. Po drugi strani pa je ob tem potrebno vsem delovnim organizacijam (posebno npr. v prosveti) omogočiti, da bodo sposobne nositi breme štipendiranja.

Vendar pa naj bo štipendiranje kadrov, za katere ni neposrednega zanimanja in interesa pri delovnih in drugih organizacijah, kot tudi tistih, ki že izkazujejo boljše študijske uspehe in so lahko potencialni kadri za znanstveno raziskovalne institucije, iz republiških skladov.

Glede na to, da danes štipendiranje še ni zavzelo mesta, ki mu pripada, so za reševanje materialnih problemov študentov potrebne še dodatne oblike financiranja (kreditni, subvencije ipd.). Posebno kreditiranje pa bo moralo biti res le dopolnilna oblika, ki ne bi smela preseči okvirov, ki onemogočajo, da bi zaradi te vrste financiranja po koncu študija nastale občutne razlike v materialnem položaju diplomantov. V skladu s tem pa moramo ostro nastopiti proti čedalje pogostejšim primerom, da delovne organizacije štipendije preprosto spreminjajo v kredite, ki so podeljeni tudi pod sorazmerno slabimi pogoji vračanja.

Tako štipendiranje kot kreditiranje mora torej biti takšno, da — čim bolj izenačuje materialni položaj vseh študentov (upoštevajoč pri tem še posebno večje stroške študentov iz krajev, ki so oddaljeni od univerze) v tem smislu, da socialno šibkejšim sploh omogoči visokošolski študij, da bo faktor selekcije res lahko predvsem znanje in sposobnost, ne pa neenaki pogoji za študij;

— stimulira študente za čim uspešnejši študij (giblivi del štipendije, popolni ali delni odpis kredita);

— odgovarja družbenim potrebam po visokošolskih strokovnjakih različnih strok, stopenj in profilov;

— odgovarja življenjskim stroškom in se jim avtomatično prilagaja.

V zvezi s to problematiko je treba opozoriti, da se pospeši že pričeto gradnja študentskih domov. Glede na še sorazmerno majhen posteljni fond in odmiranje nekaterih domov (Akademijski kolegij), je nujno tudi pri gradnji domov zagotoviti kontinuiteto.

Potrebno bi bilo tudi uveljaviti enotno in popolno zdravstveno zavarovanje študentov glede na status študenta. Razlogi za to so predvsem praktične narave. Najbolj ekstremen razlog, ki govori v prid temu, je npr. v tem trenutku nereseno vprašanje zdravstvenega zavarovanja otrok, katerih starši so študentje.

Reševanje materialnega položaja študentov naj ne bo le kampanjska akcija. Potrebna je stalna in široka akcija vseh družbenih sil za to, da se ta položaj aktivno in potrebam ter možnostim primerno ureja ter rešuje. Reševanje te problematike naj bi se tudi v Zvezi študentov preneslo na samoupravne organe po fakultetah, posebno na svete letnikov. To naj bi posebno veljalo za različna operativna opravila v zvezi s to problematiko, ki danes bremeni Zvezo študentov.

(Če je v statutih fakultet lahko napisano, da te skrbe za kulturo in telesno kulturo študentov, bi bilo podobno treba zapisati tudi za materialni položaj študentov.)

Trenutno je najbolj aktualen problem financiranja študentskih domov. V letu 1964 so študentski domovi uspeli obdržati nizke cene za hrano in stanovanje le ob primernih dotacijah. V prihodnjem letu bi samo študentsko naselje potrebovalo 90 milijonov dinarjev dotacije, da bi obdržalo dosedanje cene svojim storitvam. Razmerja med prispevki študentov in dotacijo temu samostojnemu zavodu bi tako postalo dokaj nenormalno. Delež dotacije bi namreč dosegel 55 odstotkov v kritje vseh stroškov študentskega naselja.

Vendar je dotiranje v današnji situaciji edina možna alternativa, ki pa zaradi svoje nejasnosti povzroča pri študentih občutek negotovosti. Kakšna bi bila materialna situacija študentov stanovalec domov, če dotacije ne bi dobili, naj pokaže groba primerjava: v preteklem letu je znašala povprečna štipendija okoli 12.000 din, oskrbovalnina v Studentskem naselju (stanovanje, kosilo, večerja) pa 10.000 din. Če študentsko naselje ne bi prejelo nikakršne dotacije, bi se oskrbovalnina dvignila na 17.000 din, toliko pa sedaj znaša povprečna štipendija. Če naj bi se položaj študentov v primerjavi z lanskim letom izboljšal, bi morala biti dotacija vsaj tako visoka, da bi onemogočila zvišanje cen za več kot 2000 din. Ta meja pa je res maksimalna, če upoštevamo, da prejema štipendije še vedno manj kot polovica študentov, položaj ostalih pa se ni toliko izboljšal. Prav tako nismo upoštevali, da so se cene dvignile tudi drugod. Rešitev položaja študentskih domov bo morala v perspektivi biti takšna, da bo večji del njihovih stroškov bremenil študenta, vendar naj se ta prehod izvaja postopoma, skladno z dviganjem individualnih dohodkov študenta in to tako, da se kljub temu zagotovi potrebno nadaljnje izboljševanje materialnega položaja študentov.

Tako ali drugače

Pred leti smo ugotavljali, katera fakulteta je že »reformirana«, katera še ni, zmajevali z glavami ob včasih zelo težkih položajih, ki jih je pogojevala »reforma«, se zamišljali ob nekaterih slabih rezultatih. Namen reforme visokošolskega študija je bil brez dvoma dober; vendar je praksa pokazala, da so reformo premmnogi začeli pojmovati le kot stopnjevanje študija, torej obliko, večkrat neadekvatno tedanji vsebini. Predvsem zaradi tega je nujno pristo do različnih konfliktov, do načelnih nasprotovanj reformi, ipd. Dejstvo pa je, da so ostajali mnogi vsebinski, distiveni problemi neobdelani.

Ker je sam razvoj visokega šolstva prerasel prejšnja pravna določila, je potreba očitno narekovala oblikovanje novih pravnih norm, ki bi, po našem mnenju, v tej situaciji morale dati odgovor vsaj na osnovne dileme in nakazati pot razvoja visokega šolstva. Poglejmo, kaj je v rešnici prinesel načrt zakona, ki ga je pripravil republiški sekretariat za raziskovalno delo in visoko šolstvo.

1. Zdi se mi, da je sporen že prvi odstavek 1. člena: »Visokošolski zavodi so fakultete, visoke šole, umetniške akademije, pedagoške akademije in višje šole.« Pod visokošolskimi zavodi pojmovamo v praksi zavode, ki imajo popolnoma določeno pedagoško in znanstveno-raziskovalno funkcijo. Vprašanje je, ali spadajo višje šole v kategorijo visokih šol. Dejstvo je, da višje šole po svojem namenu in pogojih, v katerih opravljajo svojo funkcijo, ne opravljajo in ne morejo opravljati tako široke in obsežne funkcije. Mislim, da bi morali v tem primeru upoštevati vsaj evropska merila za določanje mesta višjim šolam. Višje šole so specifične vgoj-

no-izobraževalne institucije, nekaj podaljšek srednjih šol (kot meni tovariš F. Černe) in usmerjene predvsem na izoblikovanje operativnih strokovnjakov (obratnih inženirjev, ipd.). Kot take so bile tudi prvotno zamišljene in ustanovljene. Z osvoboditvijo načela, ki ga zagovarja načrt, je odprta možnost preraščanja višjih v visoke šole in fakultete, kar pa bi na sedanji stopnji razvoja pomenilo le koncesijo nekaterim nestvarnim željam po ustanavljanju novih univerzitetnih centrov, čeprav niti kadrovske niti organizacijske možnosti ne dopuščajo take usmeritve. Logična posledica te opredelitve se kaže v drugem stavku 1. člena, predvsem pa v njegovi varianti: »Troje ali več visokošolskih zavodov se lahko združi v univerzo ali drugo združenje. Varianta: troje ali več visokošolskih zavodov se lahko združi v univerzo.« Kakšne posledice bi lahko imela osvojitve tega določila? Tri višje šole (do česar lahko pride v mnogih izmed najrazvitejših komun) se lahko združijo v univerzo. Znano je, da je morala imeti univerza v 13. st. (torej že ob začetkih) vsaj štiri fakultete: medicinsko, pravno, umetniško in teološko. Univerzo torej ne gre pojmovati le kot organizacijsko združenje; univerza je izredno pomemben, relativno samostojen družbeni mehanizem, ki ima razen pedagoških zelo poudarjene znanstveno-raziskovalne funkcije. Načelno ne nasprotujem oblikovanju novih univerz. Zavedati pa se moramo objektivnih zmožnosti za učinkovit in kvaliteten študij. Sama materialna baza nekaterih višjih šol še ni zadostna porok za take nestvarne ambicije. Končno moramo imeti v mislih nacionalni prostor in dejstvo, da je boljša ena poštena univerza kot pa dve slabi.

2. Člen 4: »Pouk na visokošolskih zavodih obsega, v skladu s določbami tega zakona, praviloma tri samostojne in vzajemno povezane učne stopnje. Vsaka stopnja daje sistematično in zaključeno izobrazbo.« Zadnji odstavek 20. člena pa pomeni: »Izjemoma je lahko pouk prve in druge stopnje na posamezni fakulteti, višji šoli ali umetniški akademiji ali na njihovi posamezni organizacijski enoti od-

vsega začetka organiziran kot nedeljena celota.« Zakaj »praviloma« stopenjski študij in »izjemoma« nestopenjski? Resolucija Zvezne skupščine o izobraževanju strokovnih kadrov je predvidevala, da se opravlja stopenjski pouk samo tam, kjer za to obstoje realne možnosti in da se odprta v skladu s potrebami skupnosti po visokokvalificiranih strokovnjakih. V rešnici so šle skoraj vse fakultete v Ljubljani v oblikovanje stopenjskega študija. To določilo pa gre, po našem mnenju, prav v smeri posploševanja shematizirane prakse, ki pa je bila v več primerih neučinkovita. Zdi se mi, da bi morala biti glavni element pri odločanju za takšno ali drugačno obliko pouka predvsem vsebina znanstvene discipline, ki jo obdeluje določena vzgojno-izobraževalna institucija. Gre za to, da bi bila oblika študija čimbolj adekvatna vsebini, kar bi brez dvoma pripomoglo k boljši kvaliteti študija. Ni slučaj, da so se na primer nekateri oddelki na Filozofski fakulteti odločili za nestopenjski študij. Pri tem jih gotovo ni vodila le ideja o načelni zgrešenosti reforme; ta odločitev je jasen rezultat prizadevanj za boljše organizacijsko študija.

3. Člen 21: »Pouk na višji šoli in pouk prve stopnje na fakulteti, visoki šoli in umetniški akademiji vzgaja strokovnjake z višjo izobrazbo za razna področja gospodarstva in drugih družbenih dejavnosti.« Po tem členu je torej izenačena višja šola s fakulteto (njeno 1. stopnjo) oziroma visoko šolo. Določilo ne pove jasno, ali je kakšna razlika med obema institucijama, oziroma če je, v čem je. Vemo, da se položaj prve stopnje precej razlikuje od višje šole (različna organizacija in režim študija, večji ali manjši teoretični pristop, idr.). Dileme, ki jih praksa odpira glede razlike pri programu in usmeritvi, niso v tem določilu dobile niti približnega odgovora. Videti je, da nekateri pozabljajo na moment, ki je narekoval ustanovitev višjih šol in jih smatrajo le za zarodke novih univerz. Ob tem se mi zdi nujno, da končno preidemo na racionalno delitev dela med posameznimi vzgojno-

izobraževalnimi institucijami. Ta delitev dela naj bi temeljila ne le na tradiciji neke institucije, ampak na zmožnostih te institucije v skladu z družbenimi potrebami po njenih proizvodih. Iz tega sledi, da je potrebna realna ocena dejanskih potreb po številu in profilih kadrov na vseh področjih družbene dejavnosti.

4. Studentje so spel le »zainteresirani občani« oziroma »predstavniki javnosti«. Le-tem (skupaj z ostalimi predstavniki) pa daje ta načrt zelo malo možnosti odločanja: razen omejitev v odločanju, ki jih daje Ustava (odločanje o delitvi dohodka in organizaciji dela), predvideva načrt še druge omejitve in določa, da kot izjemo določajo statuti fakultet področja, pri katerih sodelujejo predstavniki javnosti (58. člen). S tem je dana možnost odtegnitve vplivu javnosti, zlasti pa organizacijske in stalnemu povezovanju s potrebami prakse in konfrontiranju učnih smotrov s potrebami le-te. Vprašanje je, iz kakšnih razlogov ubira načrt zakona pot, ki je popolnoma različna, če ne celo nasprotna ustavnemu določilu.

Ob teh, po mojem mnenju, osnovnih pomanjkljivostih, je še precej stvari, o katerih bi bilo potrebno širše razpravljati. Vse kaže, da sestavljavci tega načrta ne poznajo dovolj prakse in praktičnih problemov, ki se odpirajo v našem visokem šolstvu, ali pa so se zavestno odločili za rešitve, ki niso glede na perspektivo razvoja vselej dovolj realne in perspektivne, obenem pa zavestno ali slučajno opustili odgovore na vrsto odprtih vprašanj, katerih rešitev je otežkočala normalen razvoj tako višjega kot visokega šolstva. Si-rola razprava, ki naj bi se razvila ob tem načrtu, torej ne bi smela izhajati samo iz tega razmeroma ozkega okvira in izohdišč, ampak iz dejanske prakse in vsebinskih vprašanj, ki so sedaj življenjsko važne za bodoči razvoj visokega šolstva in celotnega izobraževalnega sistema, ter izredno pomembna tudi za razvoj celotne nacionalne kulture.

M. Demšič

O poeziji v zadnji številki Problemov ob Novakovi oceni

Ko sem prebral oceno zadnje številke Problemov, ki jo je napisal Jaroslav Novak, me je naravnost presunila površnost in površnost sodb. Ne bom se ukvarjal z oceno publicističnega dela in proze. Ocena objavljene poezije me prepričuje, da je bil avtor do publicističnega dela še najbolj pravičen s tem, da ni do njega zavzel nobenega stališča, ker so avtorjeva izvajanja v tem delu milo rečeno pavšalna in niso osnovana na intimnem poznavanju predmeta, ki ga obravnava. Kot dokaz bom navedel nekaj citatov:

1. Splošni vtis, ki ga dobimo pri prebiranju vseh treh avtorjev (Capudra, Salamuna in Zagoričnik, op. pis.), nam spet zastavlja staro vprašanje o namenu umetnosti, ki se bolj ali manj nagiba v abstrakcijo.

Bojim se, da je avtor pozabil, da govori o poeziji, če se mu zastavlja to vprašanje. Namen pojmuje nekako utilitaristično — nejasno (to trditve bodo naslednji citati še potrdili) in ga ne definira. Vprašajmo se, in to vprašanje nam Novak naravnost vsiljuje: »Kaj pa je poezija? Kaj je umetnost?« Odgovorov imamo pri roki takoj cel kup. Umetnost je zrcalo življenja, umetnost je svet fiksan z umetnikovo roko. Najbolj natančna se mi zdi definicija: umetnost je najplodnejše komunikacijsko sredstvo, skozi umetno komunicira človek s svojo bitjo (kakor jo razume Heidegger) in s soljudmi. To pa pomeni, da funkcija umetnosti ni tako preprosto koristniška, kakor si jo predstavlja Novak. Skozi umetnost se človek približuje temu, po čemer je, kar je, torej svojemu bistvu in tako premaguje odtujenost, ki jo je podedoval kot nekaj zunanjega, kar določa njegove komunikacije in s tem ogroža njegovo, ker onemogoča akcijo.

Zavedam se, da je to razpravljanje zelo abstraktno, h konkretnemu bom prešel, ko bom obravnaval same pesmi.

V tem citatu me je zbudila tudi beseda abstrakcija in meglena formulacija. Postavlja se mi vprašanje, ali je umetni- na sploh lahko abstraktna. In odgovor

je: NE. Umetnina je zmeraj sinteza konkretnih elementov in ta razmerja so transpozicija konkretnega sveta. Umetnost je omaterializiranje ali konkretiziranje bitstva, biti. Govoriti o abstraktni umetnosti brez pridržkov je že a priori nesmisel.

2. Toda če so vsi človekovi proizvodi ustvarjeni z nekim namenom — tudi estetski — ki naj odloča o našem odnosu do tega produkta, da se vedemo do njega tako, kot določa njegov namen, potem si ob poeziji, katere metafore si lahko razlagamo tako ali drugače, ne znamo odgovoriti na vprašanje o smislu takšne literature. Preprosto povedano: bralec ni nikoli prepričan, če dojemata v skladu z avtorjem.

Tu je namen, ki ga ima Novak v mislih že bolj jasn. Namen vseh človeških produktov postavi lepo na isto nivo in »mirna Bosna«. Toda že vprašanje je zaradi specifičnosti predmeta napačno zastavljeno. Ne bi se smelo glasiti, kakšen je namen, ampak kakšna je funkcija? Umetnik lahko ustvari umetnino s prav določenim neumetniškim namenom (religioznim, reprezentančnim, socialno kritičnim itn.), toda umetnina, če to je, ni bistveno podvržena avtorjevemu hotenju. Osamosvoji se v tem smislu in opravlja svojo funkcijo, o kateri sem v tem stavku že pisal, in ki je umetnosti immanentna. Torej neodvisno od umetnikovega hotenja realizira njegovo potrebo po komuniciranju z bitjo.

Protestiral bi tudi proti trditvi, da je pesem ali umetnina nasploh estetski proizvod. Kaj pa je estetsko? Prilasek estetski lahko prilepimo na toliko različnih produktov in povsod nima skoraj nič opraviti z bistvom tistega produkta. Zakaj pa naj bi bilo ravno pri umetnosti drugače? Ravno nasprotno, moderna umetnost je čedalje manj estetska in ravno v tem je njen napredek. Zavrgla je to nebi- stveno pritlikljivo in s tem postala bolj odprta, seveda ne za ljudi, ki ji pristopajo s tako izdelanimi apriornimi stališči kot Jaroslav Novak.

Ker v svoj koncept le ni mogel stlačiti vse poezije, je odkril še en strahoten argument. Spravil se je nad metaforo, ki, da jo lahko tako ali drugače razume. Zakaj pa samo metafora? Ta metoda je seveda izredno preprosta, na osnovi labilnosti enega elementa, ki ga umetno osamiš, prav lahko dokažeš njegovo neeksistenco. Toda to, kar govori zoper Novakovo tezo, je preprosto dejstvo, da v pesmi ni samo ena metafora, da so metafore v medsebojno odvisnosti, povezane s pomenom in ritmom. To, da ni racionalističnega elementa — fabule, pa govori le v prid moderni — izjavi. Fabula namreč nikoli ne zagotavlja identičnosti avtorjevega in bralečevega doživljanja, ampak je zapirala pristop k bistvu s tem, da je čutno speljala na nivo racionalnega. Vloga fabule kot skeleta pa je v moderni poeziji pre-

vzelo pomensko razmerje metafor in ritma. To pa pomeni, da se vsebina pesmi izraža v strukturi in ne v posameznih metaforah. Zato je moderna poezija bolj odprta.

Zakaj pa naj bi bralec dojemal v skladu z avtorjem? S tem bi bil namreč potisnjen v pasivnost. Nasprotno pa lahko bralec preko pesmi na svoj način komunicira z bitjo, to se pravi, da je v aktivnem odnosu do pesmi in da se v takšnem odnosu do umetnine uresničuje. Seveda si poti ne sme sam zapreti.

3. Ta (Capuder, op. pis.) je konvencionalnejši — v dobrem smislu — in človeku bližji. Njegova poezija teži k organizaciji kozmosa in iskanju človeka v njem.

Kaj je lahko konvencionalno v dobrem smislu? Ta razpon presega moje moči. Zmeraj sem bil prepričan, da se ti dve nasprotji izključujeta. Konvencionalno sem identifikiral s formalizmom, s preživelimi normami itd., kar pa v nobenem primeru ni v dobrem smislu. Zame je torej ta trditve protislovna.

Če ta poezija res teži k organizaciji kozmosa in iskanju človeka v njem, je najbrž napačna beseda poezija in bi lahko bolj uspešno nadomestili to z izrazi: sociologija, filozofija ali mogoče celoideologija. Toda Capuder je na žalost napisal samo nekaj pesmi. Oglejmo si raje te pesmi.

Res so konvencionalne po metaforah, po ritmu, ponekod so celo rime (Svet in jaz). To je formalna konvencionalnost, v teh pesmih čutimo formalni vpliv avtorjevih predhodnikov in trdili bi lahko, da je temu vplivu preveč podlegel, zato so tudi po vsebinski plati konvencionalne, saj izražajo svet, ki ga je vrsta pesnikov že zdavnaj presegla (Zajc, Strniša, Taufer, Kocbek, Kovič itn.). Vendar te pesmi niso samo to. Za to tujo fasado je mogoče čutiti človeka, ki bi rad spregovoril, ki bi se rad prebil iz sebe, le da se mu to tu zaradi neavtentičnih form ni posrečilo.

Trditve, da je Capuder človeku bližji, se mi zdi nesmiselna. Novak s tem vsili drugim svoj odnos. Moral bi napisati: »in meni bližji«. Toda če to trditve povežemo z obravnavanimi pesmimi, nam je takoj jasno, kakšen odnos ima Jaroslav Novak do poezije. Ker je v Capudrovih pesmih fabula še precej močan element, so mu te pesmi bližje. To pomeni, da dojemata poezijo racionalno, oziroma da poezije kot poezije sploh ne dojemata.

4. Salamun je mnogo bolj med »ljudmi« in nam je blizu po svoji obešenjaški ironiji in lahkotnemu odnosu do vsega tistega, kar je videti v današnjem času tako zelo nepogrešljivo.

Ta citat potrjuje mojo misel, da je Jaroslav Novak ocenjeval poezijo le z racionalističnega aspekta. Salamun ni nič bolj in nič manj med ljudmi kot Zagoričnik, le ocenjevalec je oba napačno dojel.

S Salamunovo poezijo najpreprosteje opravimo, če jo etiketiramo kot ironijo in obešenjaški humor. Kako pa ta poezija funkcionira? Se bralec ob njej res tako lahkotno počuti, kot bi mu to rad podtaknil Novak? Strinjam se s tem, da je v teh pesmih prisotna ironija, toda je kot eden izmed gradbenih elementov, torej le kot sredstvo za nekaj drugega, toda ne edino sredstvo. Zdad smo pri ritmu in formi, ki s svojo izvornostjo na poseben, Salamunov način, razporejata ironične miselne in glasovne fraze, tako, da je sinteza vse prej kot ironija. Salamunov svet je namreč do skrajnosti dognan in izčiščen, kar bolj ali manj uspešno posreduje tudi njegova poezija.

5. Zagoričnikova poezija se umika bolj v svet pojmov, gole abstrakcije. Filozofija z minimalno mero prizadetosti — razen proti koncu — je ujeta v bolj ali manj organizirano besedišče.

Tu se nam znova z vsjo intenzivnostjo zastavi vprašanje: Kaj je poezija? Delno sem na to že odgovoril, vendar gre tu še drug aspekt tega vprašanja. V čem je poezija? Je preciznejša formulacija tega vprašanja. Odgovor bi bil: poezija je umetnost, omaterializirana v sebi specifičnem materialu, v besedah in glasovih. Torej tudi tu pojmi nimajo istega, racionalnega pomena kot v filozofiji, ampak funkcionirajo kot besede, se pravi čutno. Zagoričnik gradi svoje pesmi ravno na besedi in glasu. Besedam išče glasovni pomen in njegov poseben ritem je rezultat te težnje po prapomeni. Njegove poezije ne bom in ne morem eksplisirati, ker bi s tem posegal na njeno področje, kar pomeni, da bi jo moral znova napisati. Lahko pa poskusim racionalizirati princip funkcioniranja.

Fabulo je Zagoričnik skoraj popolnoma razbil na fragmente, tako je njegova poezija dosti bolj odprta in je dejansko velik prodor k bistvu — biti. Tako je v tem smislu naslov Sveder, popolnoma upravičen. Dejansko je Zagoričnik prvi predri platformo, ki so jo tvorili Zajc, Strniša, Taufer, Kocbek in Kovič. To pomeni, da je njegova poezija še bolj odprta v definiranim smislu.

Drugi del citata se mi zdi prav tako nevzdržen, ker je zasnovan na napačno zastavljenem problemu, poezije ne moremo dojemati racionalno, ker jo s tem deformiramo. Tudi trditve o minimalni meri prizadetosti je nevzdržna, čim jo bolj približujemo pogledu. Kaj pa je prizadetost? Iz Novakovega teksta bi lahko sklepali, da je zanj prizadetost nekakšno romantično svetobolje. Ali ni intenzivno iskanje in povezovanje z bitjo, oziroma svojim človeškim bistvom, tudi plod prizadetosti? Zagoričnik s skoraj nečloveškim naporom — išče pot iz svoje odtujenosti in prav tako s skoraj nečloveškim naporom napreduje po tej poti.

Braco Rotar

PODRAŽITEV — DA DOTACIJE — DA

S temi besedami bi lahko ocenili zbor študentov, ki je bil v sredo zvečer v Studentskem naselju in je imel predvsem posvetovalni značaj z ozirom na eventualno povišanje cen v študentskih domovih in o dotiranju študentskih domov. Ta zbor sta pripravila socialno-ekonomska komisija pri univerzitetnem odboru Zveze študentov in fakultetni odbor ekonomske fakultete z namenom, da se v širšem krogu študentov formirajo določena stališča, katera bo pri svojem delu in hitrem ter uspešnem ukrepanju lahko kasneje uporabljal UO ZSJ. Zbora se je udeležil tudi dekan ekonomske fakultete tov. Janez Stanovnik.

Uvodno poročilo, katerega je prebral predsednik socialno-ekonomske komisije pri UO ZSJ Janez Kure, je prikazal dokaj slabo materialno stanje študentov v Ljubljani. Ta svoj prikaz je podkrepil z rezultati dveh anket, ki sta jih ločeno organizirala ljubljanska univerza ob vpisu v novo študijsko leto 1964-65 in socialna ekonomska komisija pri FO na ekonomski fakulteti. Rezultati so si v obeh anketah presenetljivo enaki in kažejo zaskrbljujoče stanje. Po rezultatih, ki sta jih dali obe anketi, bi lahko razdelili študente glede na njihov materialni položaj v naslednje kategorije:

I. študentje, ki imajo do 15.000 din dohodkov in jih je od 12 do 24 odstotkov;

II. študentje, ki imajo od 15.000 do 25.000 din dohodkov (66—68 odstotkov). Ti imajo povprečne dohodke 19.000 din. Vendar ta povpreček ni pravičen in ne prikazuje dejanskega stanja, ker je razpon med obema mejama dveh kategorij prevelik in lahko ta podatke jemljemo zgolj za orientacijo.)

III. študentje, ki imajo nad 25.000 din dohodkov in jih je nekako od 12 do 24 odstotkov.

Tem podatkom se ne da ugovarjati, ampak se lahko kvečjemu samo zamislimo nad njimi. Pred očmi moramo vedno imeti, da je potrebno za povprečne stroške samostojnega (in ne preveč za-

hitevnega) življenja 25.000 din. Študentje iščejo pot iz krize z inštrukcijami, honorarnimi zaposlitvami itn. Vse to pa zmanjšuje njihov čas in moč za študij. Kljub temu, da se je materialni položaj študentov zelo spremenil, pa za nekatere študente problemi še niso rešeni, vsaj ne do takšne mere, da bi se jih lahko označilo kot solidne ali vsaj zadovoljive.

In z eventualnim zvišanjem cen v študentskih domovih (da o podražitvi drugje sploh ne govorimo), bi prizadeli predvsem materialno šibke študente, to je tiste, ki so v prvi in drugi kategoriji.

Študentski domovi so za prihodnje leto (1965) prosili republiški sekretariat za visoko šolstvo za dotacijo 150 milijonov dinarjev. Ker pa je skoraj izključena možnost, da bi bila odobrena celotna zaračunana vsota, nastane vprašanje, kako naj se uprave domov rešijo te krize.

Predstavniki Studentskega naselja so se zavzemali predvsem za dve varianti, po kateri naj bi rešili ta neljub položaj. Prva možnost je, da zaprosijo republiški sekretariat za visoko šolstvo za akontacijo na dotacijo (to pa zato, ker bo dotacija nakazana šele v mesecu marcu prihodnjega leta, medtem ko bodo letošnja sredstva do konca leta porabljena. Pojavi se vprašanje, kako kriti ta primanjkljaj v dveh mesecih za plačevanja mesečnih dohodkov uslužbencem, za nabavljanje prehrabnih artiklov, plačevanje elektrike itd. (in potem ne bi povišali cen za januar in februar). S tem pa bi prišli v neljubo situacijo, ko bi v marcu morali preveč zvišati cene. Druga možnost pa je, da bi študentje sami z lastnimi prispevki pomagali prisofinancirati vse do podelitve dotacije in s tem omogočili odprtost in delovanje Studentskega naselja.

Ce pride do situacije, ko študentski domovi ne bi dobili celotne zaračunane vsote dotacije, kako rešiti oziroma pomagati tistim študentom, ki jih bo povišanje za predvidenih 2000 din najbolj prizadelo?

Eni predlagajo v tem primeru podra-

žitev hrane (ki pa se mora s tem tudi kvalitativno in kalorično izboljšati), kajti s tem bi bili najmanj prizadeti materialno šibki študentje, in se pri tem zavzemajo za povišanje subvencij in to za isto vsoto kot bo podražitev, to je za 2000 din. Seveda bi tudi pri tem upoštevali razlike v višini dohodkov. Npr. tistim, ki imajo 6 do 8000 din subvencije (teh je 202) po kriterijih za pridobitev tako visoke subvencije, ker nimajo drugih dohodkov, bi se subvencija povišala za 2000 din in to brez posebnih dodatnih dokumentov. Ostalim, ki prejemale subvencije v znesku od 3000 do 6000 din in imajo poleg tega še druge dohodke, pa naj se zviša subvencija za nadaljnjih 1000 din, preostanek pa bi krili iz lastnih dohodkov.

Mnogi so se zavzemali tudi za to, da se subvencije na podeljujejo več posamezno, temveč da se da celoten znesek, namenjen študentskim domovom poleg dotacije. S tem bi se rešili, da bi študentski domovi imeli zagotovljena večja sredstva in da bi do prepotrebne denarja prišli samo tisti študentje, ki ga dejansko potrebujejo.

Diskusija je nakazala še nekatera zelo pereča vprašanja, ki so neposredno tudi vzroki nezadovoljivega materialnega stanja. Tako so se zavzemali za uvedbo ostreje kontrole, ki bi preprečila in onemogočila študentom »prehajanje« po fakultetah, ostalim — to je »resnim študentom« — pa bi s tem omogočila boljše delovne pogoje in lepše dohodke. Kajti dejstvo, da pri nas ne študira resno okoli 50 odstotkov študentov, je zelo zaskrbljujoče. Vendar pri tem preostane še drobno vprašanje, zakaj pa teh 40 odstotkov študentov ne študira. Vzrokov za to je več: od bodisi (ponekod) res prehudih študijskih pogojev (prvi letnik je selekcijskega značaja), ali pa zaradi pomanjkanja materialnih sredstev. Razumeti moramo mladega človeka: podhranjenost, prevelika študijska obremenitev, nezadovoljstvo nad tem, da si ne moreš privoščiti skoraj nobenih dobrin (od obiskovanja kulturnih prireditev do čisto drobnih, pa vendar tako pomembnih subjektivnih zahtev ali boljše rešeno potrebe).

Podana je bila tudi pojasnitev, zakaj je skoraj nujno, da pride do podražitve cen v študentskih domovih. Namreč doslej so se razlike med ekonomskimi in stvarnimi cenami v Studentskem naselju iz leta v leto večale. To razliko so krili z dotacijami. Ker pa zdaj takšno početje ni več

mogoče, je nujno, da pride do postopnega uvažanja podražitve, ki pa temelji na tem, da so se stipendije povečale.

S takšno utemeljitvijo se ne morem popolnoma strinjati, kajti kot na diani je dejstvo, da so stipendije povečale samo tiste gospodarske organizacije, ki »bolje stojijo«, medtem ko jih drugi še sploh niso in drugi: po študentskih domovih živijo tisti študentje, ki imajo minimalne dohodke (to je resnica, ker študentov z dohodki nad 25.000 din ne sprejemo v domove, poleg tega pa teh sploh ni veliko, revnih 12 do 24 odstotkov (in z povišanjem bomo prizadevali predvsem in samo njih). Mislim, da tu sploh ne bi smelo priti do vprašanja, ali bo podeljena študentskim domovom dotacija v zaračunani vsoti ali ne. Enkrat za vselej bi se morali pristojni ljudje zavedati, da ta denar ni vržen v stran, ampak da se jim bo čez nekaj let (ta pa zelo hitro minevajo) posteno obrestoval. Ne smemo zdej, če smo uspeli, da so se povišale stipendije od lanske povprečne 12.500 do letošnje 17.500, (ker cene so se že od tistega časa dvignile — kdaj se pa sploh cene še niso dvignile? — in dejansko je že danes 25.000 din prelo za normalno samostojno življenje študenta), dovoliti, da se izrazito zvišajo cene v domovih, na vsak način pa ne čez 2000 din. Razumemo, da domovi morajo kriti razlike, ki nastajajo, vendar ne bi smeli pri tem preveč obremenjevati študenta, ampak bi moral republiški sekretariat za visoko šolstvo temu primerno zvišati dotacije. Zavedati se moramo, da bo preteklo zopet mnogo črnila, preden bomo pripravili odgovorne ljudi, da bodo zvišali stipendije. Zato je ena glavnih nalog UO, da uspe prepričati odgovorne tovaršje oziroma jim z realnimi in na trdni, osnovani podlagi zbranimi podatki in dejstvi povedati, da dotacije morajo biti in to ne v zmanjšanih zneskih, pač pa v takšnih, kot so dejansko potrebne.

Zbor študentov je dal nekateri konkretne predloge, kako naj se dana situacija najbolje reši. Ti predlogi naj bodo vodilo UO ZSJ, ki naj jih realizira v čim ugodnejši obliki.

(P. s.: Vsi podatki so vzeti iz poročila, ki ga je prebral Janez Kure, nadalje iz poslanega materiala UO ZSJ z naslovom »Varianta o dotiranju študentskih domov« in iz diskusije, ki se je razvijala na podlagi obravnavanega problema.)

Tone Vrabl

PROBLEM VODSTEV V ZMS

Na razmišljanje o vprašanju, ki je postavljeno v naslovu, so me napeljala nekatera dejstva, tesno povezana z vodilnim organom ZMS, ki pa so pokazala nekatere prav čudne značilnosti tega foruma:

— Na znamenitem sestanku o problematiki revij, ki ga je priredil GO SZDL, je predstavnik (oziroma član) predsedstva CK naslovil na uredništvo Problemov nekaj obtožb in predlagal koncept za urejanje revij; zaradi ostre reakcije uredništva Problemov je bil potem 11. decembra sklican sestanek, na katerem se je CK oziroma njegovo predsedstvo omejilo od izjav svojega predstavnika oziroma člana (predstavnika) so morali zanikati, da bi se lahko distancirali — vendar pa je v isti sapi priznalo, da svojega stališča še nima. Ves manevar je bil zelo kalen in je dopuščal najrazličnejša ugibanja.

— Stvar je precej razjasnil neki član CK, ki je na tem sestanku obtožil predsedstvo CK, da večkrat razpravlja o pomembnih vprašanjih in zavzema do njih stališča, ne da bi se posvetovalo ali vsaj obvestilo druge člane centralnega komiteja; tako da je bilo tudi z vprašanjem Problemov.

— Končno se že dolgo časa čisto na tihem vozi problem Mladih potov, brž ko so uredniki nekdanje priloge Mladine izdelali svoje predloge za ustanovitev nove revije in prepustili na zahtevo nekaterih članov centralnega komiteja nadaljnjo izpeljavo predsedstvu CK, je zadeva poniknila v skrivnostne globine tega foruma; po nekajmesečnem čakalju so se na iniciativo OK ZMS Ljubljana sestali bivši sodelavci Mladih potov in naslovili na CK vrsto sugestij glede bodoče revije (poleg protesta zaradi zavlačevanja in nedemokratskega postopka) — CK (oziroma predsedstvo) pa še zmerom veličastno molči.

Ta tri dejstva pričajo o precej nedemokratskem in samovoljnem delovanju predsedstva CK ZMS; vendar bi bilo vse preveliko poenostavljeno, če bi iz tega sklepali naravnost na monopolistične in klikarske težnje članov tega organa. Mislim namreč, da je pri sedanjih strukturi Zveze mladine določena monopolističnost in avtokratski način delovanja organa konstitutivni element organizacije, da pa so prav zato po drugi strani dane vse možnosti za še nadaljnje razvijanje njegove samovolje.

Pri sedanjih otrganosti vodstev Zveze mladine od članov organizacije, ki je tolikšna, da postajajo vodstva le znamenje

neke fiktivne organizacije, so ta vodstva že po svoji poziciji zelo postavljena proti »nadejavnim, nezainteresiranim« mladincem in nadnje; s svojega položaja jih sicer neprestano snubijo, vendar jim v njihovi odmaknenosti ne ostane drugega, kot da članom neprestano nekaj oktroirajo. Kadar vodstva navzven zastopajo mladino, morajo uveljavljati pač interese, za katere sama mislijo, da so splošni mladinski interesi (ki pa jih v resnici ne poznajo in ne morejo poznati); kadar pa hočejo aktivirati mladince, morajo spet uveljavljati svojo voljo in svoje nazore o akcijah, ki naj bi bile mladim potrebne. — Zgodovinsko nastala struktura organizacije se v novih pogojih deformira in poraja čisto fiktivno enostransko politično akcijo vodstev (usmerjeno proti članom — realni »organizaciji« — ki pa jih ne dosega in ne aktivira).

Brez neke avtokratske vodstev torej ZM ne bi mogla obstajati — prav tako pa je edina demokratičnost v organizaciji možna danes samo v medsebojnih odnosih vodstev. Tu moramo seveda upoštevati, da se delo v organizaciji odvija predvsem v direktivah, ki potekajo od višjih komitejev k podrejenim in se na vsakem nižjem bolj konkretizirajo in specifizirajo. (To velja vsaj za komiteje od občinskega navzgor); taka struktura delovanja, ki se je izoblikovala v neki danes že pretekli družbeni situaciji, seveda zelo zožuje pojem demokratičnosti tudi v odnosih med vodstvi samimi.

Do sem gre torej za deformacije, ki jih poraja »dejansko stanje« organizacije, in za katere so sedanjim mladinski voditelji »krivci« samo toliko, kolikor se niso potrudili, da bi to »dejansko stanje« revolucionirali (da mi kdo ne bo očital, da se zavzemam za revolucioniranje »od zgoraj«, naj dodam, da ne moremo od mladincev samih pričakovati takih poskusov, ker živijo ti mimo organizacije; kolikor pa je do iniciative »od spodaj« vendarle prišlo, je bilo vsaj doslej že v kali zartrta iz razumljivih razlogov).

Nevarne pa so seveda odprte možnosti nadaljnega krepljenja monopolizma in samovoljnosti, ki jih nudi dejansko stanje v ZMS; optimalni pogoji za tak proces so seveda dani na najvišjem forumu — saj so vsi drugi komiteji podvrženi vsaj delni kontroli od zgoraj; tisti pa, ki so mu vsi drugi odgovorni, tisti ni odgovoren nikomur. Na začetku omenjena dejstva kažejo, da tudi splošna družbena odgovornost nikakor ni ovira razraščanju

samovoljnosti. Tako se zdi, da so zaprte tudi minimalne možnosti demokracije, ki jih dovoljuje sedanja struktura ZMS — s tem pa so zaprte tudi poti, po katerih bi se organizacija lahko prilagodila našemu času in v družbi zavzela mesto, ki ga od nje pričakujemo.

Važna pa je predvsem ugotovitev, ki sledi iz dosedanjega razmišljanja: struktura ZMS ne ustreza sedanjim družbenim pogojem, v teh pogojih spreminja organizacijo v fiksno vodstev in daje tem vodstvom monopolističen in avtokratski položaj; strukturo organizacije pa se ne more spremeniti, ker jo vzdržujejo vodstva, ki uporabljajo in morajo zlorabljati možnosti monopolizma in samovolje — vsakakor ugotovitev, ki nezanimivo označuje naša mladinska vodstva; seveda moramo tej karakterizaciji pripisati izključno družbeni pomen (ne pa moralnega).

Klikaštvo, ki sem ga v naslovu očital vrhovnemu organu ZMS, se tako izkaže za proizvod širšega procesa v organizaciji; dvomim sicer, da je inercija splošnega

PREDLAGANI OSNUTEK ZAKONA NEUSTREZEN

Pretekli teden je bila ponovno sklicana skupna seja univerzitetnega sveta in univerzitetne uprave, na kateri so razpravljali tudi o osnutku zakona o visokem šolstvu SR Slovenije.

Udeleženci so se šele po daljši razpravi sporazumeli, ali naj o osnutku zakona sploh razpravljajo, ker po mnenju večine ni primeren za zakonski akt, ki naj bi uredil visokošolstvo v naši republiki. Mnenje, da je osnutek glede na trenutni položaj neustrezen in da bi bilo treba pripraviti zakon, ki bi vsebinsko in perspektivno posegel v sedanjost strukturo visokega šolstva, je imelo za posledico, da so o osnutku končno le razpravljali in sprejeli nekaj stališč, ki naj bi bila po mnenju obeh forumov neogibno upoštevana v zakonu, ki naj bi bil le z a e a e n in prehodna doba do priprave in sprejema novega zakona in to zato, ker je rok za sprejem zakona o visokošolstvu postavljen že za prvi april.

Zakonski osnutek ne pomeni ničesar novega, ampak sedanj zakon le usklajuje z ustavo in obravnava večinoma stvari, ki so že uzakonjene v sedanjem zakonu. Bistvena točka, v kateri se udeleženci niso strinjali s sedanjim in osnutkom novega zakona je ravno v tako imenovani enotnosti visokošolskega sistema. Menili so, da je treba sprejeti poseben zakon o univerzi, ki je najvišji znanstveni in pedagoški za-

gibanja v Zvezi mladine tolikšna, da se ne bi bilo mogoče izogniti skrajnostnim ekscenzam (na katere opozarjajo v uvodu navedena dejstva) — vendar je razmerje med družbeno konservativnostjo, (ki jo nosi organizacija — vodstva kot celota) in moralno šibkostjo (ki je zadela vsakega posameznega funkcionarja) zadeva vesti vsakega posameznika iz predsedstva CK ZMS. S tem se ne mislim in tudi ne smem ukvarjati.

Važno je, da imamo formalno neko organizacijo in da velja nekatrška konvencija, da ta organizacija opravlja določene družbene funkcije; s tem, da si tako lažemo in da puščamo tako Zvezo mladine in tako njeno delovanje — s tem udarjamo naravnost po mladih ljudeh, ne samo, ker puščamo neizpolnjene nekatere naloge, ki naj bi bile funkcija ZMS, ampak tudi zato, ker sedanja podoba organizacije, s katero se mladinec sreča, na mladince zaviralno vpliva in ga ovira pri razvijanju njegove družbene prakse.

Rastko Močnik

vod in zakon o višjih šolah, ki so povečini visoke strokovne šole. Da pa bo vse to mogoče realizirati in probleme na zadovoljiv način kompleksno obdelati, je treba večmesečnega temeljitega analitičnega dela.

Člani univerzitetnega sveta in univerzitetne uprave so pripravili pripombe statutarnih komisij fakultet in jih predložili v razpravo. Po živahni diskusiji so bile te pripombe v večini sprejete in se v glavnem nanašajo na zahteve fakultet, da se novi zakon sicer uskladi z ustavo, vendar to v takšnem obsegu, da ne bo oviral stališč, ki jih predlagajo v svojih statutih posamezni visokošolski zavodi, ki pa naj bodo deljeni na univerzo, ki naj vključuje samo fakultete in na združenje visokošolskih zavodov, ki naj združuje samo višje šole. Pomembna so tudi stališča, ki so jih sprejeli glede kvalifikacij učnega osebja tako na fakultetah, kakor na višjih šolah.

Ob zaključku so menili, da se morajo univerza in fakultete še vnaprej ukvarjati s problematiko visokošolskega sistema, da bodo s svojimi pripombami in sugestijami vedno v pomoč posebni študijski komisiji v okviru republike, katere naloga bo sestava tez za sestavo trdnega in trajnega zakona o visokošolskem sistemu v naši republiki.

S. Rutar

TEMA NI TAKO ČRNA, KOT MISLIMO

Z mešanimi občutki sem se napotil proti Langusovi 16 v Ljubljani. Siva hiša, s tablo: Zavod za slepo mladino. Kakšen je pravzaprav svet otrok, ki vedo, da sonce greje in je rumeno, pa ga ne vidijo; kakšen je svet otrok, ki žive v temi?

Leta 1918 se je od graškega zavoda za slepe ocepil del in se preselil v Ljubljano, pozneje pa v Kočevje. Leto dni pred koncem vojne so bile kočevske zgradbe bombardirane in ustanova se je preselila v ljubljansko gluhošolnico, po osvoboditvi pa so ji bili dodeljeni prostori, v katerih je še danes. V zgradbah, ki sta bili namenjeni za 78 slepih otrok, je sedaj pouk za 78 slepih otrok, poleg tega pa tu tudi stanujejo.

V Kočevju je bilo okrog 40 gojencev (brez Primorske), poleg tega pa izbor ni bil tako temeljit. Sedaj sprejemajo v zavod tudi otroke, ki slabše vidijo. Struktura vrste slepote se spreminja. Po vojni je šlo predvsem za poškodbe, sedaj pa so glavni vzrok bolezni organa samega, cen-

la tovariša France Rožanc in pedagoški vodja zavoda in namestnik direktorja, profesor Jože Karič.

»Kakšen je sestav otrok v vašem zavodu?»

»Poleg popolnoma slepih imamo v zavodu tudi slabo videče otroke. Težava teh je v tem, da zaradi okvar vida zelo težko sledijo rednemu pouku in se le s tažavo prebijajo in morajo razrede ponavljati. Šol za slabovidne pa nimamo. Če bi imeli več prostora, bi lahko sprejeli še večje število slabo videčih otrok. Zato smo se odločili za dodatno gradnjo, ki bo po predvidevanjih končana prihodnje leto. Z novimi prostori se bo naša zmogljivost povečala na 90 gojencev. Zavod za slepo mladino je zavod s samostojnim financiranjem. Sredstva dobivamo od medobčinskega sklada in od oskrbnine za otroke. Obnovo, potrebščine in razno rekreacijsko opremo pa nam financirata republiški zavod za socialno zavarovanje in republiški sklad za vzgojne ustanove. Kot zanimivost

»V našem zavodu dobe gojenci popolno osemletno izobrazbo. splošno zdravniško nego in nego oči ter vrsto predmetov in dejavnosti, ki se jih polnočuten otrok pričuti mimogrede, izven šole, npr. čiščenje, pospravljanje, kuhanje, z drugimi besedami — njihovo vsakodnevno samopostuževanje; dalje glasbeno vzgojo, strojepisje, tehnično in prometno vzgojo, orientacijo, šport in rekreacijo, kolektivno gimnastiko in še za slabovidne — poseben postopek za korekcijo vida, višji letniki (od 6. naprej) imajo plesne vaje.

Zelo močno in dobro razvito imamo mladinsko organizacijo in šolsko skupnost ter pionirsko in mladinsko taborniško organizacijo ter pomladek RK. Te organizacije so dobile že mnogo nagrad in pohval. Naši gojenci so prisiljeni, da so resnejši od sovrstnikov, zato so njihove organizacije na solidnejših temeljih. Slep človek se lahko privadi delu za strojem, toda gre tudi za družbeno uveljavljanje, za usposabljanje za življenje pod splošnimi pogoji.

V Kočevju se je slepe predvsem vzgajalo za domsko življenje in določene obrti (pletenje košar). Toda socialistična družba je omogočila razvoj tega področja. Naš slep človek ni berač, ne sprejema miloščine. Z ustavo je enakovreden in ima svoje pravice, po svojih sposobnostih se uveljavlja v družbi. To niso prazne in bobneče fraze, to dokazuje statistika s svojimi številkami. Od 1660 slepih v Sloveniji je zaposlenih 300, kar je v svetovnem merilu prav na vrhu in procentualno dosega skoraj maksimalno zmogljivost. (Od celotnega števila je treba odšteti otroke in ostarele.)

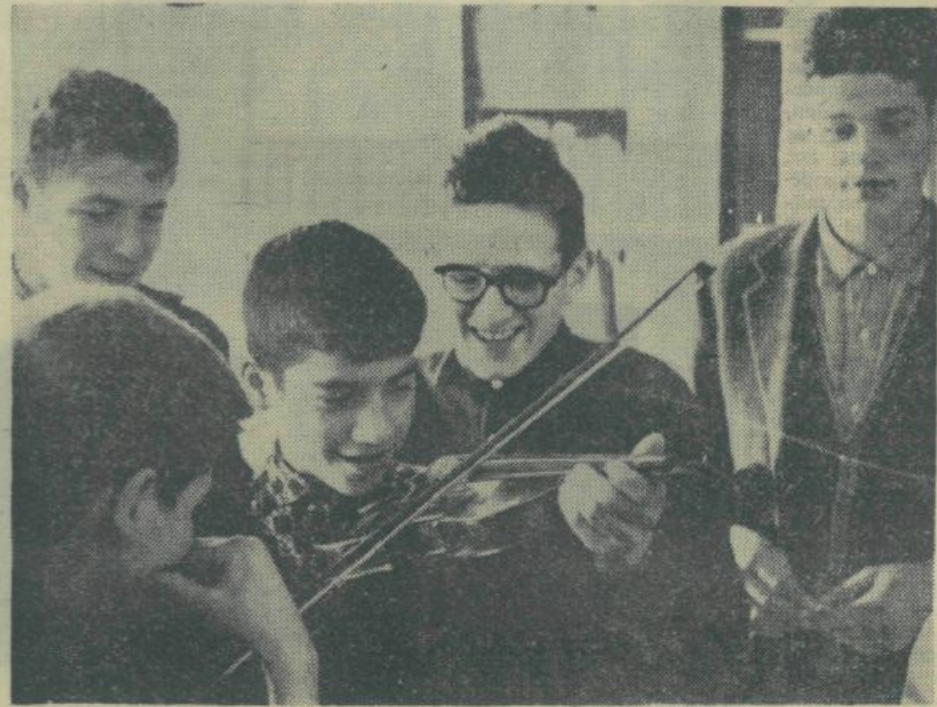
lahko rečemo, da smo po letu 1945 živeli, se sprostili in začeli z delom, kakršno je bilo potrebno.

V stari Jugoslaviji je bil v Sloveniji en sam slep zaposlen v samostojnem poklicu. Danes so telefonisti, pedagogi, fizioterapevti, manualni delavci v industriji, posamezno pa segajo na področja od sodnikov do prevajalcev.

V prvem razredu imajo otroci 30, v osmem po 50 ur organiziranega dela. To število smo skušali zmanjšati, pa ni mogoče, ker sicer ne bi uresničili in dosegli potrebne izobrazbe. Nekaj naših gojencev je po tej šoli pozneje na gimnazijah dosegale prav presenetljive rezultate. Mnogo jih je študiralo (in doštudiralo) na fakulteti.

»Kako je s pedagoškim kadrom?»

»V našem zavodu po efektu moči za poslujejo okrog 30 vzgojiteljev. Vsakdo mora biti tifo-pedagog, absoluten defektološki skupine ter seveda specializiran za določeno področje dejavnosti. Se pred tremi leti ljudje z visoko izobrazbo niso bili zaželeni v tej vrsti, sedaj pa so potrebni. V našem zavodu jih je trenutno pet. Novi družbeni odnosi so odprli vrata raziskovalnemu delu tudi na tem področju. Gre namreč za probleme, ki se pojavljajo pri samem pouku. Kako sestaviti in pripraviti pravilna učila? Otroci tipajo s prsti. Na konicah še občutijo razdaljo

tralnega živčnega sistema in motnje na lečah. Gre za precejšnjo heterogenost bolezni, prevladuje pa glavkom, zelena in siva mreža.

Zavod v Langusovi ulici je edini v Sloveniji, zato prihajajo sem otroci iz vsega področja. Vsaka jugoslovanska republika ima tak zavod, poleg njih pa še ustanove za profesionalno usposabljanje slepih. Tak je center za rehabilitacijo in varstvo slepih v Skofji Loki. Ustanovljen je bil 1. januarja letos.

V pisarni ljubljanskega zavoda sta o glavnih značilnostih in problemih tega svojstvenega pedagoškega dela odgovarja-

lahko omenimo, da predstavljajo vir sredstev za zadnje navedeno ustanovo kazni za najrazličnejše prekrške.

Da prihajajo v zavod otroci iz vse Slovenije, sem se lahko prepričal na poznejšem obisku razredov. V oddelku, kjer so drugošolci preizkušali svoje zmogljivosti v pisanju na pisalni stroj z Braillovo abecedo, mi je prof. Karič pokazal temnolasega fanta, ki je popolnoma slep. Doma je iz Halez. Ko so v družini ugotovili, da je slep, so ga z vrvjo privezali k mizi. Pozneje ga je posvojila neka družina v Kranju, sedaj pa domuje v zavodu.

»Kaj nudite slepih otrokom?»

skonstruirana in neresnična in da jih niso pisali dijaki sami, skratka, da je tribuno nekdo izkoristil za tendenciozno prikazovanje težav, ki v bistvu ne obstajajo.

Vse diskusije dijakov so bile pripravljene na podlagi anonimne ankete, ki jo je izvedel mladinski komite na šoli, in kjer so dijaki lahko popolnoma odkrito izražali svoje mnenje tako o odnosih s pedagoškim kolektivom kot o vseh nepravilnostih, ki so, oziroma naj bi na šoli bile. Ankete so obdelali po grupah in referirali tako na letni mladinski konferenci kot pozneje na javni tribuni. Če je ta informacija točna, zakaj odgovorni ljudje iz šole same oziroma njenega ustanovitelja, niso pravočasno intervenirali in skušali, kolikor se z rezultati ankete niso strinjali, poslati določena dejstva na pravo mesto. Kdo je pomagal sestavljati referate za tribuno, je popolnoma sekundarnega pomena, seveda v primeru, da avtorjem ne odrekamo dobrih namenov.

Če pa trditve, da so bili referati tendenciozni, drži, potem se vsekakor postavlja vprašanje obveščeni in zrelosti mladincev na šoli nagibam se k mnenju, da bi mladinska organizacija marsikatero vprašanje, ki ga je sprožila v javnosti brez večjih težav le lahko rešila z internimi posegi. Verjetno je resnica ta, da celotni kontekst dejstev, ki so bila iznesena, prepotencirano izraža težave, s katerimi se šola srečuje. Če odštejemo moralni pritisk, ki ga ima tribuna lahko na naše zakonodajne in izvršne organe (in ta je vsekakor zelo pomemben), potem bi same dijaške probleme lahko rešila tudi letna mladinska konferenca in dejavnost

šolske skupnosti kot celote. Da pa se zdaj pojavljajo očitki s strani ustanovitelja (Skupnost železniških transportnih podjetij), ki delu pedagoškega kolektiva grozi z »rotacijom« pa je vsekakor vredno obso-

Stanje, v kakršnem je danes naše strokovno šolstvo, je res kritično, ker ustanoviteljske pravice in predvsem dolžnosti še niso jasno definirane in potem takoj, ko pride do vprašanja financiranja, vsakdo prevlači breme na ramena neke imaginarne celote, ki ji pravimo družba. Družbeni organi pa so lahko samo regulator odnosov, ki pa se formirajo med proizvajalci in konsumentmi, v konkretnem primeru na relaciji ustanovitelj — šola.

Če danes ugotavljamo napake, ki naj bi bile storjene kjerkoli, je vsekakor prav, da jih javno kritiziramo. Toda post festum razprave pa ne bi smele imeti značaja oziroma namena sevirati razprav samih, ampak iskati rešitve problema. Kritika kritike je vsekakor brezpredmetna, posebno v obravnavanem primeru, ker vodi na stranske poti. Če se ob primeru IKS danes piše predvsem o tem, ali so dijaki imeli prav, se vsiljuje asociacija, ali se je stanje sploh kaj popravilo, če kdo razmišlja o modernizaciji opreme šole ter o dodatnih sredstvih za normalno delo. Primer kaže, da šolski samoupravni organi — od šolskega sveta do razrednih skupnosti — še zmeraj nimajo jasnih koncepcij o svojem delu, ki bi moralo biti predvsem obrnjeno navznoter, na iskanje takih internih rešitev, ki jih realne možnosti dopuščajo.

I. Marek

1.7 mm, zato npr. pri reliefnih kartah ni mogoče ponazarjati oblik tako, kot navadno. Reke in mesta je treba vzdigniti, morje ločiti od ravnine itd. Zato je nujna povezanost defektoloških društev po Jugoslaviji in v svetu. Imamo knjižnico in prevajamo vse dosežke iz Velike Britanije, Francije, Nemčije, Poljske, Madžarske, CSSR itd.

Od težav bi bilo predvsem treba poudariti težave s prevozom. Pri našem delu so nujne ekskurzije, da otroci otipajo, spoznajo različne predmete iz narave; spoznati jih z ravnino in s hribi. Voditi skupino z vlakom ali avtobusom je zelo neprijetno in naporno. Zato se bo slej ko prej postavila zahteva po lastnem prevoznem sredstvu. Otroke pozimi vodimo na smučanje, poletni čas pa izkoriščamo ob morju.

Drobni prsti berejo: ... »moj ded mi je pripovedoval o generalih. Ko bom velik, bom general, sem sklenil...«, a oči strmi v prazno. Reditelj odpre okno, dva pobiča razdelujeta knjige v Braillovi pisavi. V drugi sobi predsednik mladinske organizacije in predsednik šolske skupnosti igra v duetu klarinet; in harmoniko. Deklica plete rokavice. V kuhinji kuhajo, pomivajo posodo, likajo. Gibljejo se sigurneje, kot bi se predstavljali. Vsi so slepi ali slabovidni.

Po stopnicah je starejša vodila mlajšo deklico. Prišla je iz bolnice. Prestala je operacijo na očeh in je oslabljena. Kako čudovito je po temi spregledati; lahko, lahko pa, da tema ostane. In deklica se vrne nazaj.

Ampak vendar se mi zdi po obisku v Zavodu za slepo mladino, da biti slep ne pomeni več take nesreče kot včasih. In take, kot si navadni ljudje pod tem predstavljamo.

Alojz Vek

Tekmovanje šol

Nedavno je zveza hortikulturenih društev SR Slovenije ob finančni podpori sekretariata SR Slovenije za šolstvo razpisala tekmovanje nižjih in srednjih šol na področju naše republike.

Tekmovanje je zelo široko zastavljeno in obsega raznovrstne oblike dela, da bodo morale posamezne šole najti, glede na možnosti in svoje specifičnosti, tiste oblike, ki bodo zanje najprimernejše. Med drugim bodo ocenjevali sodobno ureditev okolice šolske zgradbe, ureditev šolskega vrta, posameznih oddelkov vrta, zbirke rastlin cvetje in zelenje v šolskih prostorih, na oknih in balkonih, urejenost botaničnih vrtov itd. Upoštevali bodo tudi sodelovanje šolske mladine pri okrasu kraja in spomenikov padlih borcev iz NOB. Na vsaki šoli, ki se bo za tekmovanje prijavila, bodo morali pričeti z delom hortikulturenega krožka, njih delo pa bo ocenila posebna komisija.

Namen tekmovanja je, da vzbudi v mladini večje zanimanje za prirodu in odnose do nje, za zelenje v mestih in naseljih, za zelenje v stanovanjih — skratka, za čisto in lepo okolje, v katerem živimo. Za najboljše šole in posameznike so predvidene lepe nagrade.

Menijo, da bo odziv zelo velik, saj se je že za prvo podobno tekmovanje pred leti prijavilo nad 30 šol, letos pa pričakujejo vsaj dvakrat toliko prijav. Rok za prijavo je 31. december.

S. T.

„Problemi na IKŠ“ - še z druge strani

Pravijo, da ima vsaka medalja dve plati, ki sta si navadno različni. Javne mladinske tribune organiziramo zato, da seznanimo javnost s težavami, s katerimi se mladina srečuje na svoji poti, da ji pot olajšamo. Da je šolstvo eden ključnih problemov, s katerimi se danes ukvarjamo, je že vsem jasno, in prav je, da zato tribune organiziramo, da informirajo tiste, ki baje le ne vedo, da delamo pri nas tudi napake.

O industrijski kovinarski šoli v Siskli smo sicer pri nas že pisali, njeno anoto-mijo in bolezen je tudi javna tribuna že precej obravnavala. Ker so po njej nastale v tisku polemike o tem, koliko in kaj so dijaki, ki so svoja stališča (izgleda) iznesli objektivno, smo poskušali prodreti v skritost. Slišali smo, da so bila mnenja, ki so jih dijaki izrekli o sebi in šoli,

AKADEMIKOVA SKUPŠČINA

16. decembra je bila v Festivalni dvorani šesta redna letna skupščina študentskega kulturnega društva Akademik, katere se je udeležila večina dolgoletnih in novih navdušenih članov. Po otvoritvi in izvolitvi organov skupščine je bivši predsednik društva Matjaž Šarabot prebral izérpno poročilo o rezultatih preteklega sezone in delu društva v prihodnjem letu. Iz referata se je videlo, da je delo društva v preteklem letu potekalo intenzivno in uspešno, kar je v veliki meri zaslug predsedstva, ki mu je uspelo vzdrževati tesne stike z različnimi organizacijami in organi na terenu, obenem pa je Akademikovo dejavnost v marsičem olajšal naravnost vzoren odnos univerzitetnega odbora do društva. Akademik se je moral v tem medskupščinskem obdobju boriti z mnogimi problemi, kakor npr. s pomanjkanjem sredstev in prostorov, vendar je vodstvu na podlagi izkušenj na teh področjih uspelo za naslednje koledarsko leto pravočasno in bolje sestaviti načrt dela in proračuna. V zvezi s tem je imel tovariš Šarabot tudi več kritičnih pripomb o zamenjaranju koristnih organizacijskih izkušenj in o slabem in neurejenem knjigovodstvu, kar je letos delo društva očitno zaviralo in otežkočalo normalno dejavnost. Za prihodnje leto se društvu obeta široka in pestra dejavnost, v katero bodo vključili po možnosti vse svoje skupine. S podobnimi društvii v tujini namerava letos Akademik vzpostaviti več stikov, posebno z vzhodnimi državami, prav tako pa tudi obdržati in poglobiti stike z ostalimi jugoslovanskimi študentskimi kulturnimi društvii. Članstvo društva se bo prihodnje leto še pomnožilo, saj se za avdicijo pripravljajo nov študentski komorni ansambel za sodobno glasbo, na skupščini pa je bil v članstvo sprejet tudi Veliki študentski plesni orkester, ki je svojo avdicijo uspešno opravil na Veliki soboti malega bruca. V poročilu tovariša Šarabota je bilo posebno pomembno dejstvo, da se SKUD Akademik kot celota bori za čim večjo samoupravnost znotraj svojih skupin, kajti društvo ne sme mrtviti morebitnih samostojnih iniciativ skupine in s preozkimi okvirji zavirati njeno delo in obstoj.

Iz poročila blagajnika in ob pregledu inventarja se je znova pokazalo, da ne gre podcenjevati notne službe gospodarjenja blagajniških in knjigovodskih poslov, še posebej pa administracije. Velika zmeda, ki je vladala v knjigovodstvu društva, je pripeljala do cele vrste napak, ki jih bo treba čim hitreje popraviti. Velika pomanjkljivost društvenega notranjega poslovanja je bila, *namreč v tem*, da niso točno vodili finančnih kartic posameznih skupin, kar je skupine prikrajšalo za pravico in dolžnost avtonomnega gospodarjenja v okviru proračunskih postavk in razpoložljivih sredstev. Pri tem so bile prikrajšane posebno skupine, ki jim je v prejšnjem letu s svojim delom uspelo pridobiti določene čiste dohodke.

Sledila je razprava, ki je bila na trenutke zelo živahna, sicer pa je potekala mirno in brez večjih razburjenj. V njej so predstavniki posameznih skupin podali poročila o delu in načrtih skupin, obenem pa so objektivno prikazali svoje težave, ki so bile večkrat usodnega pomena. Tako je na primer primorski akademski zbor »Vinko Vodopivec« v prejšnji kulturni sezoni ostal brez koncerta, zaradi pomanjkanja pevcov, v folklorni skupini je težko uskladiti izkušnost starejših pesalcev z neizkušenimi novimi mladimi člani, študentsko aktualno gledališče

pa se mora z vsemi močmi boriti za prostore za redne vaje, generalko in skorajšnjo premiero. Posebno zanimiva je bila diskusija podpredsednika Akademika, v kateri se je dotaknil vprašanja odnosa skupina-društvo in še posebno poudaril pomen samoupravljanja skupin in večji pomen obstoja in dejavnosti skupine, kakor pa umetne discipline v društvu. Skupina s svojim ugledom pripomore k ugledu društva vendar, če postanejo okviri društva zanjo preozki, ima skupina vso pravico, da interese društva, ki ji ne odgovarjajo, pregazi in zaživi samostojno. V razpravi so se diskutanti dotaknili tudi vprašanja gostovanj v kulturno še nerazvitih krajih Slovenije in vse Jugoslavije in kritizirali nekatere pomanjkljivosti prejšnjega vodstva; posebno tovarišica Boštjančič je ostro kritizirala napake in neurejenost finančnega stanja v tem letu. Diskusija je pokazala splošno zainteresiranost članov za probleme društva in posameznih skupin, obenem pa potrdila veliko povezanost med samimi skupinami, solidarnost in željo, da bi imele vse skupine najnujnejše materialne možnosti in pogoje za svoj obstoj in delo, možnosti za maksimalno dejavnost v okviru svojih kapacitet in kvalitete, pogoje, ki se jih da doseči edinole s skupnimi močmi.

Staro predsedstvo je svojo nalogo opravilo uspešno, kljub številnim težavam, kar dokazujejo mnogi kvalitetni nastopi in prireditve, pridobivanje novih kadrov in pa sam ugled društva, ki ga uživa v javnosti. Skupščina je dala staremu vodstvu razrešnico, seveda pod pogojem, da uredi nastali knjigovodski nered in blagajniško stanje. Volitve novega predsedstva so potekale v demokratičnem duhu, volili pa so novega predsednika, dva podpredsednika in še tri sodelavce, ki pa niso enakopravni člani predsedstva, pač pa voljeni sodelavci, ki bi predsedstvu pomagali nositi velike odgovornosti in bremena.

Ob koncu skupščine so podelili priznanja in nagrade zaslužnim članom predsedstva SKUD Akademik ter članom in predsednikom posameznih skupin, skupščina pa je soglasno sprejela tudi tri nove častne člane v svoje vrste.

Vida Zel

Anton Bivol: Vinjeta

BRATKO KREFT:

mera za mero

PO BREZKONČNI POTI

V soboto, 12. XII., je bila v novem tržaškem kulturnem domu slavnostna krstna predstava Kreftovih slik iz Prešernovega življenja pod naslovom Po brezkončni poti. Otvoritev tega mogočnega, petnadstropnega poslojja je bila sicer že en teden prej, s tem dogodkom pa je bil poudarjen nov začetek slovenskega gledališča v Trstu, ki je začelo s svojim delom že leta 1850, dobilo lastno streho nad glavo leta 1904 in jo spet izgubilo ob brutalnem fašističnem požigu slovenskega narodnega doma 1920, in ki je od leta 1945 do zdaj vztrajalo v svojem delu kljub marsikdaj zelo težkim pogojem. V ohranjanju slovenstva v zamejstvu je opravilo neprecenljivo vlogo in upajmo, da se bo zdaj — z lastnim odrom in kot državno gledališče — lahko nemoteno posvetilo svoji kvalitetni rasti, ki jo naša nečitalniška doba tudi v zamejstvu odločno zahteva.

Kreftov tekst pa je ena sama velika zabloda. Osnovana je na misli, da nam bodo Prešerna pesnika približali in »razložili« njegovi biografski podatki, češ, da »sodi ravno Prešeren med tiste pesnike, pri katerih je vsaka njegova lirski izpoved ne le izraz nekega notranjega stanja, marveč se za vsem bolj ali manj skriva stvaren, resničen dogodek« (citat iz Kreftovih pripomb v Gledališkem listu). Postavitve na oder je bila pravzaprav le predstava za postavljanje biografsko literarno-zgodovinskih hipotez in razlag nekaterih Prešernovih pesmi z njihovo pomočjo. Prešeren, kot dramski lik, sploh nikoli ni zaživel, saj le statira v različnih prizorih, ali pa nam v nagovorih zatrjuje, da se sicer res pil, vendar: »Kdor je brez greha, naj vrže kamen name!«, da pa je le storil Julijo nesmrtno itd., na koncu pa se nam sam označi:

»Nekoč je živel pesnik,
ki celemu je svetlu pesmi pel:
o sebi, ljudstvu svojem, o
človeku.

... In pravijo, da še živi.«

V takem konceptu je seveda res najbolj važno, ali ni mogoče živel tudi z materjo Primčevko, saj nam ga vendar njegovo razočaranje človeško približa (predvsem pa razloži sonet

»Dve sestri«, Vraza pa je tako ali tako odbil građ Kastelic in ne on. Kajti, čeprav naj bi nam bil Prešeren človeško približan, seveda vseeno mora ostati romantično vzvišen prerok, ki z blagoslovljivo nasmeškom odpušča vse človeške neumnosti. Bistvo ustvarjanja pa naj nam prikažejo prizori, ko Prešeren zamaknjen obstoji, po zvočniku pa slišimo verze, ki so se mu baje v tistem trenutku rodili.

Kreft ob priznavanju, da je to, »kar je ostalo v Poeziji«, (je neizgorljivo« poveljuje vsak biografski podatek v pesmih, kot da je Prešeren zaradi njih velik. In čeprav je hotel ustvariti »realistično podoba Prešerna«, ga je prav s tem mešanjem vzvišenosti ustvarjalnih naporov s privatnimi težavami romantično mistificiral, njegove pesmi pa spremenil v ilustracijo apriorne veličine. Prešeren nam ni vrednota zato, ker je Prešeren, ampak zato, ker nam ustvarjalna napetost njegovih pesmi omogoča bivanje z ustvarjanjem samim. Pri tem pa je seveda prav malo pomembno, če vemo za kak biografski podatek več ali manj iz njegovih privatnih ljubezenskih doživljanj.

Režiser Jože Babič je verjetno obupal, da bi se s krajsanjem dalo karkoli spremeniti in tako so se prizori vlekli celo štiri ure, čeprav so bili vsi samo ilustrativni in ni imel nobeden nikakršne notranje upravičenosti. Osebe so bile več ali manj vse papirnate, se pravi »literarnozgodovinsko resnične«. Vendar so bile vse še vedno bolj sprejemljive, kot Prešeren sam, saj so odkrito sprejemale nase funkcijo literarno-zgodovinske ilustracije, medtem ko je Prešeren hotel biti tudi dramski junak. To centralno mesto pa mu je dajala le avtorjeva apriorna zahteva in pompozna lašulja. Verjetno v takih pogojih nihče ne bi mogel ustvariti iz njega dramskega lika. V tržaški uprizoritvi ga je igral Josko Lukeš.

Poleg števila nastopajočih (okoli šestdeset) naj omenimo še glasbo Pavla Merkuja in sceno Vladimirja Rijeveca, ki pa se je s svojim neoklasicizmom samo podrejela osnovnemu mitu. Katka Salamun

ODPRTO PISMO UREDNIŠTVU TRIBUNE

Dragi tovariši!

Vaš list že nekaj časa vztrajno objavlja sestavke različnih avtorjev, ki se tako ali drugače ustavljajo ob delu Društva slovenskih književnikov in ga — povejmo kar naravnost — skušajo prikazati v negativni luči. Ne mislimo debatirati s posameznimi avtorji, ker bi to vodilo predač, pač pa želimo odločno zavrniti številna podtikanja, ki ne samo žalijo društvo, marveč tudi zavajajo bralce lista.

Predvsem bi bilo znatno mnenje, da je Društvo slovenskih književnikov domena nekaterih okostenelih birokratov, režimovcev in druge take zalege pa da ima zato študentovsko glasilo moralno pravico in dolžnost, da ga razkrinkuje. Ne, take slave si društvo ne želi in je tudi po svojih pravih imeti ne more; če pa bi se kdajkoli v njem pojavile take težnje, bi bilo predvsem dolžno samo v sebi zbrati potrebne sile in se otestiti bremena.

Nasprotno pa se društvo nikakor ne more odreči pravic in dolžnosti, da kot sestavni del družbeno naprednih sil nastopa bodisi iz lastnih pobud bodisi na pobudo družbenih organizacij in se opredeljuje, kadar gre za literarna, splošno kulturna in tudi družbeno-politična vprašanja.

Tak primer smo imeli, ko se je CK LMS obrnil na društvo, da pove svoje mnenje o nadaljnjem izhajanju mladinske revije. Ne društvo samo, marveč zgoraj omenjena organizacija je želela, da slovenski književniki razpravljajo o reviji in dajo svoje sugestije. Pa vendar se je to v repliki, objavljeni v Tribuni, zmalicilo in prikazalo, kakor da si društvo oz. posamezni književniki lastijo neke pravice.

Tako pačenje gotovo ne vodi do zdrave razprave in bi ne glede na vse možne

še očitke o nedemokratičnosti spadalo pred sodišče, in sicer na podlagi tistega paragrafa, ki govori o klevetanju in žalitvi časti. Društvo se te možnosti ni poslužilo, uredništva Tribune pa, kot kažejo nadaljnji prispevki podobne vsebine, ni niti malo zaplela vest.

Društvo slovenskih književnikov se ne boji zdrave razprave, nikoli se tudi ni odreklo enakopravnemu razpravljanju z mladimi ljudmi, ki želijo resno razpravljati o kateremkoli vprašanju. Pregrado pa lahko postavijo tisti, ki pozitivne težnje društva pačijo. Toda ali to stvari koristi? Ne postavljamo nekemu večjih dolžnosti kot drugemu pa tudi pravice morajo biti enako odmerjene. Samo na tej osnovi se lahko razpravljanje začne, medtem ko dosedanji podtikanj ne moremo imeti za razpravo.

Tajnik DSK:
Jože Smit

Objavljamo pismo, ki nam ga je poslalo Društvo slovenskih književnikov, čeprav menimo, da ne prispeva niti k razreševanju problematike, s katero se DSK srečuje v svojem družbenem delu, niti posebno uspešno ne spodbuja k novemu načinu obravnave. Pismo DSK se dotika nekaterih članov in replike iz Tribune, ki da grede celo tako daleč, da jim je mogoče groziti s sodiščem. Stvarna polemika pri vsem tem namigovanju ni mogoča, kakor bi bila nemara potrebna in celo koristna, saj ne vemo niti tega, kateri so tisti člani, kaj šele, da bi zvedeli za stvarne protiarargumente. S tem, da člankarjem samo povemo, da se motijo in da problema, v katerega se zaganja, sploh ni — pri tem pa pozabljamo na najnost najosnovnejšega dokazovanja — samo dokazujemo, da problemi so, da položaj ni tako čist, kakor pripovedujemo in da se navsezadnje resnično bojimo zdrave razprave. Prav zato nis pismo DSK ne more prepričati; in ker samo naravnost terja širše in globlje pa tehtnejše razprave, ki bi se morale dotakniti kompleksne družbene funkcionalnosti književniškega društva, ob njem na tako razpravo tudi pozivamo.

ŠE ENKRAT: KONGOŠKI ŠTUDENTJE IN STANLEYVILLE

Družbeno-angažirana usmeritev »Tribune« mi kot študentu v določeni meri narekuje odgovornost za vse tisto, kar je v njej zapisano. Svojo odgovornost želim izraziti s kritičnimi pripombami na članek »Kongoški študentje in Stanleyville«, ki ga je podpisal Pavle Čelik. Vsebinska se le malo razlikuje od člankov in komentarjev, ki so te dni napolnili zahodno časopisje in oddaje »Glasa Amerike«...

Ob enostranskem ocenjevanju situacije v Kongu (izhajam iz stališča, da je bila akcija nekaterih zahodnih sil preračunana na zadušitev demokratičnega uporniškega gibanja in okrepitev nemotene politične dominacije nad Kongom) je tovariš Čelik dal prevelik poudarek formalnim, ne pa tudi bistveno vsebinskim dejstvom. Tak način obravnave določenega političnega konflikta pa lahko pri dobronem delu bralcev, ki sicer podrobneje ne poznajo bistvenih činiteljev, zapusti negativen učinek in dezorientacijo.

»Nestrpnost in enostranost« ter večjo prizadetost afriških študentov (posebej kongoških) v Pragi in Moskvi si razlagam s tem, da so njihovi očeti in matere v Kongu soočeni s kruto stvarnostjo, ki jo neposredni očividci Emile Lejeune v »Le Nouvel Observateur« (prevod je bil

objavljen tudi v 333. številki »Dela«) opisuje med drugimi tudi s temi besedami: »Videl sem na desetisoče kmetov, ki so jih pobili Combejevi vojaki in ki sedaj trohne med grmovjem in po džungli...« ali pa »...čete kongoške vlade v Leopoldvillu so se v provinci Albertville urile z metalci plamenov in potem dobesedno požgale vse vasi v pokrajini Fizi in Baraka, to je bila njihova naloga in zanjo so vsi vedeli. Požgati vse moške in ženske, tako se je glasilo povelje.« Znano pa je, da je Combe vse to počenjal s podporo in blagoslovi NATO; ZDA, Velika Britanija, Belgija in Combe so torej zavestno podpirali ta dejanja! Ali sedaj razume avtor zakaj »enostranost in nestrpnost«? Zdi se mi, da je metanje kamenja in zažiganje avtomobilov dokaj nepomembno dejstvo nasprotni vlogi, ki jo igra Zahod v Kongu.

Čelikova ugotovitev, da vsi ujeti belci niso bili »imperialistični hlapci«, bi bila točna, če bi naštel imena tistih belcev, ki niso bili »imperialistični hlapci«. Osvobodilno gibanje ni moglo ugotoviti, kdo so »imperialistični hlapci«, zato je vzelo vse belce za talce.

O maltretiranju nedolžnih prebivalcev, o belih talcih (njihovih ženah in otrocih), o obračunavanju z belci, o bojznih pojavljanja rasnih predsodkov od Evropejcev (o vsem tem piše Čelik), pa še to, da predstavlja našeta dejstva le del slike razmer v Kongu, ki pa jim je člankar odmeril premočno vsebinsko in politično težo.

Zal je le težko verjeti v izključno strokovno poslanstvo in nesebično pomoč Kongožanom vseh tistih Evropejcev, ki so bili poslani v Kongu. To je tudi vzrok, da jim narodnoosvobodilno gibanje ni zaupalo. Med pogajanjem o usodi ujetih belcev v Nairobiju je prišlo do iznenadnega napada belgijskih padalcev, ki so med boji pobili tudi mnogo belih talcev!!! Gaston Soumialot, predsednik revolucionarne kongoške vlade, je celo izjavil, da revolucionarji niso pobili niti enega belca, kar je kasneje potrdil sam belgijski minister Spaak. Četudi bi nekdo ugovarjal točnosti te izjave, kaže pritrditi Emile Lejeunu: »Upornike ubijajo ameriški in belgijski vojaki in uporniki groze ameriškim in belgijskim civilistom, da jih bodo pobili. To je sicer strašno, ni pa presenetljivo...«

Situacija v Kongu ni tako zapletena, da se je ne bi dalo prepoznati. Jasno je, kdo in kakšni interesi so prisotni. Zahte-

POLEMIKA

va številnih držav, med njimi tudi Jugoslavije, v OZN, za sklicanje Varnostnega sveta v zvezi s Kongom, je bila samo potrditev navedenih dejstev in doslednosti v izvajanju politike neangažiranosti in posebnosti tega dela pete točke v Kairski deklaraciji neangažiranih držav »Program za mir in mednarodno sodelovanje«, ki razglasa, »da je dolžnost držav, da ne priznajo nobenega položaja, kakršen bi nastal z grožnjo ali uporabo sile, ki se z njo krši določbe Ustanovne listine OZN«.

Članek bi bil učinkovitejši, če bi namesto, da graja »nestrpne« študente v Moskvi in Pragi, grajal »strpne« ljubljanske študente. Mimogrede bi se lahko vprašal, kje so ob podobnih dogodkih (naštevam brez vrstnega reda po stopnji odgovornosti): Univerzitetni center klubov OZN, Republiški center klubov OZN, Mednarodni klub, Mednarodni odbor ZŠJ in klubi OZN, ki so po poročilih republiškega centra klubov OZN oz. Univerzitetnega centra obstajali na filozofski, pravni, ekonomski in biotehniški fakulteti?

Da ne bo nerazumevanja, poudarjam, da zelo cenim prizadevanja študentov, ki se v publicistiki ukvarjajo s problemi mednarodnega študentskega gibanja, žal, pa je danes teh odločno premalo (v kvalitativnem in kvantitativnem smislu) v primerjavi z bogato in dinamično prakso na tem področju. R. Rizman

Poskus ekskomunikacije

Ko sem v Tribuni 9. decembra letos objavil komentar o dogodkih v leopoldvillskem Kongu, sem izražal SVOJE mišljenje, kar priča tudi podpis na koncu članka. Zato je bilo povsem logično pričakovati, da se bo k besedi priglasil vsakdo, ki se z mano ne strinja. To še posebej zato, ker so od 3. decembra, ko sem komentar oddal na uredništvo, nastopili novi momenti, ki so jasneje prikazali položaj v tej afriški državi.

Na polemichen zapis tovariša R. Rizmana pa imam nekaj pripomb tako k vsebini kot metodi njegovega članka.

Moti me že prvi stavek v začetnem odstavku. Ne vem koliko ljudi je že izjavilo, da so veseli nad družbeno in kritično umeritvijo našega študentskega lista. Toda prav ti posamezniki najmanj prispevajo k vsebini Tribune. Nasprotno, k besedi se javijo samo tedaj, če nekdo napiše nekaj takega, kar ni v skladu z njihovo »konvencionalno modrostjo«. Menim, da se odgovornost do Tribune kaže v aktivnem sodelovanju za njeno izboljšanje in še večjo angažiranost. Ne morem pa sprejeti koncepcije, da bi nekdo svojo odgovornost pokazal samo v kritiziranju prispevkov sodelavcev našega lista. Proti temu odločno protestiram, ker želim, da se v bodoče tak način »odgovornosti« spremeni.

Tov. Rozman mi očita, da se moje mnenje o Kongu le malo loči od poročil v zahodnem tisku, oziroma od kometarjev »Glasa Amerike«. Vsakdo, ki je mirno prečital moj komentar, a pozna tudi omenjene ameriške radijske novice, lahko vidi, da mu ne more biti nobene primerjave. Zato sodim tako potlikanje za poskus ekskomunikacije. Vprašam pa tov. Rizmana,

kako to, da on zasleduje »zahodna« informativna vira, če so res tako nevarni. V prvem odstavku posredno kritizira zahodno časopisje, v tretjem pa zavrača mene ravno s citati iz časnika »Le Nouvel Observateur«, ki je, po mojem skromnem poznavanju njegovega tiska, francoski in torej ZAHODNI časopis. Vse kaže, da polemikar na zahod še vedno gleda z blokovskimi očali, kot da tam ni naprednih družbenih sil. Če bi bil tov. Rizman dosleden, potem bi prozahodno usmerjenost lahko očitali tudi našemu dnevnemu časopisju, ki objavlja prevode iz »zahodnih« virov.

V drugem odstavku je moj sobesednik posredno povedal, kaj ga je med drugim usmerilo k polemiki. Skrbi ga namreč to, da bodo študentje na mednarodni strani Tribune našli dezinformacije, oziroma enostransko podobo dogajanj v tujini. Mislim, da njegov članek ni dal nobenega novega podatka, ki ga ne bi študentje zasledili že v dnevnem tisku. Polemike se po mojem mnenju ne vodi s prepisovanjem citatov iz dnevnikov, ampak z lastno interpretacijo problema na osnovi vsem dostopnih materialov.

Zapisal sem, »da je bilo v NEKATERIH dejanjih razburjenih visokošolcev čutili TUDI nestrpnost in enostranost«. Nisem govoril na splošno o nestrpnosti in enostranosti, kot primer za elemente netolerantnosti sem navedel demonstracije v Moskvi in Pragi. Nisem mislil na toleranco do imperialističnih posegov v Kongu, ampak na razumevanje situacije sovjetskega vodstva. Tu sem bil nejasen. Tudi trditve o enostranosti nisem dovolj preciziral. Razumljivo je, da ni-

sem mislil te stvari tako, da bi morali demonstranti pred ameriškim veleposlaništvom hkrati obsojati intervencijo in kongoško revolucionarno vodstvo. To bi bilo vendar absurdno! Metati v isti koš Combeja in Gbenyio! Če me je tov. Rizman tako razumel, potem gre za popoln nesporazum. Pač pa sem na stališču, da bi študentje, ki so demonstrirali v kakšni afriški državi, poslali kongoški uporniški komandi poslanico, kjer bi se zavzeli za izpustitev vseh Evropejcev, ki nimajo na vesti prekrškov zoper domačine. S tem bi intervencionistom izbili iz rok vsakršen povod za vmešavanje in opravičevanje svoje agresije s humanitarnimi razlogi. Se danes sem mnenja, da je bilo jemanje telcev taktično zgrešena poteza. Da pa so bile tu tudi maltretacije, je razumljivo. Priznam, tu sem bil premalo razumljiv, zato je tov. Rizman storil svojo dožnost, da me je opozoril na to. Vendar iz tega še ni imel dokazov, da mi je naprtil usmerjenost à la glas Amerike.

V predzadnjem odstavku se zopet ne strinjam z načinom polemike. Krivdo za to, da v Ljubljani ni prišlo do študentskih demonstracij proti intervenciji v Stanleyvillu, išče pri klubih OZN. Kdo pa je v teh klubih, če ne mi, in tudi tov. Rizman je zelo verjetno član. Njegova dolžnost bi bila, da na svoji šoli začne z agitacijami za demonstracije. Ker tega ni storil, je torej tudi on sokrivec.

Strinjam se z ugotovitvijo na koncu prispevka tov. Rizmana, ko pravi, da je na področju zasledovanja mednarodne študentske problematike kadrovska deficit. Premalo pa je, da nekdo ugotovi položaj, a ostane samo pri tem. Njegova dolžnost je, da izhajajoč iz prepoznane situacije, po svojih sposobnostih pomaga pri spremembi oziroma izboljšanju stanja. Sicer ostanemo samo pridigarji. Pavle Čelik

KOMENTARJI

KONGRES V SOFIJI

V bolgarskem glavnem mestu je bil od 28. novembra do 10. decembra letos osmi kongres mednarodne zveze študentov (IUS). Udeležile so se ga ne samo delegacije nacionalnih študentskih zvez, ki so članice te organizacije, ampak tudi opazovalci iz drugih držav; vsega skupaj se je tu zbrala univerzitetna mladina iz 91 dežel. To dejstvo je zelo pomembno, saj kaže na proces popuščanja napetih odnosov med obema mednarodnima študentskima centralama. Vse do nedavne- ga sta namreč obe bili precej blokovsko obarvani in ekskluzivni. Kongres v Sofiji torej pomeni pomembno fazo v zblizevanju med IUS in mednarodno študentsko konferenco (ISC). Ističasno pa se znotraj obeh mednarodnih organizacij dogajajo procesi polarizacij in polemik. V ISC si konservativne sile prizadevajo ohraniti stari položaj in se upirajo stikom s »komunistično« IUS. Pa tudi v njej se dogajajo politične polarizacije, saj je vse večji razcep med stališčem kitajskih študentov in med koncepcijami visokošolcev iz vzhodnoevropskih držav. V študentskem mednarodnem gibanju so se začeli kazati procesi, ki so precej podobni gibanjem v splošnih mednarodnih odnosih.

Kitajska delegacija je v Sofiji na vsak način skušala prevzeti vodilni položaj. Prizadevala se je dobiti čim več pristašev za svoje teorije in celotnemu kongresu dati prokitajski predznak. Borila se je torej za vodstvo v IUS, s čimer bi verjetno sedež te centrale prenesla v Peking. Toda delegati so sklenili, da Praga še naprej ostane sedež Mednarodne zveze študentov, češki delegat pa njen predsednik. Kitajsko predstavnstvo na zasedanju je tudi prevzelo nalogo, da je v imenu svoje države odkrito obsojalo sedanje sovjetsko vodstvo, ki da je »prohruščevsko«.

Zlasti predstavniki vzhodnoevropskih univerzitetnih unij so se aktivno spoprijeli s stališči kitajskih kolegov. Diskusije so bile skoraj neprekinjene. Prav zato so morali trajanje kongresa podaljšati od prvotno programiranih desetih dni še za tri dneve. Mislim, da je to polemično vzdušje na sofijskem zborovanju znak moči te organizacije v tem smislu, da ni prišlo do političnih ekskomunikacij in nenačelnih kompromisov. Vsaka resolucija, ki jih je bilo sprejetih menda okoli 100, je bila rezultat številnih diskusij. Ti sklepi govorijo o najrazličnejših vidikih in problemih mednarodnega študentskega gibanja in so delovanja v prizadevanjih za pravičnejšo in boljše ureditev svetovne skupnosti. Po meniju potrditev in nadaljevanje v politiki popuščanja med obema do včeraj blokovsko orientiranima študentskima centralama. Pavle Čelik

RAZLIKA STALNO NARAŠČA

J. Stanovnik: Dežele v razvoju v svetovnem gospodarstvu CZ, Ljubljana 1964

To delo je Janez Stanovnik napisal v Zenevi, kjer je na konferenci OZN o trgovini in razvoju predsedoval finančnemu odboru. Zanj je uporabil preko tristo različnih virov iz svetovne ekonomske literature. Avtor zelo poljudno analizira sedanji položaj v mednarodnem gospodarstvu, kjer je prepad med razvitimi in zaostalimi deželami vse večji.

Osnovni moto te publikacije je pravzaprav argumentirana ugotovitev, da je pospešeni razvoj svetovnega juga neinogoč brez istočasnih strukturnih sprememb v industrializiranih državah. Prav v zadnjem času so nam dogodki v Veliki Britaniji to zelo jasno pokazali. Ob parlamentarnih volitvah v tej deželi so se pojavili močnejši znaki rasne nestrpnosti. Angleški delavci nimajo dovolj dela, po drugi strani pa je velik pritisk delavcev iz Indije in Pakistana. Domačini zato v dosegljencih vidijo svoje konkurente. Industrializacija kot osnova za gospodarski razvoj teh dveh azijskih dežel, bi omogočila za-

poslitev brezposelnih, ki bi jim ne bilo treba več iskati kruha v tujini. S tem bi dobili tudi svojo družbeno vlogo. Skrajševanje delovnega časa v Angliji pa bi zagotovilo delo tisočim, ki sedaj živijo od državne podpore. Premik v najbolj produktivne veje ekonomike bi zvišal izobrazbeno strukturo delavstva in s tem njegovo politično moč. To, kar smo povedali za omenjene tri države, pa lahko posplošimo na nerazvite in razvite dežele. Povsod čas terjaja večjo družbeno vlogo delovnega človeka.

Zanimivo je, da je v politični literaturi nastala cela vrsta izrazov za dežele, ki so gospodarsko zaostalejšje, toda nobeden od teh terminov ne obsega v celoti vse njihove problematike. Tudi naziv »dežele v razvoju« ni popolnoma brez napak. Praksa svetovnega gospodarstva namreč dokazuje, da se prav industrializirane države najhitreje ekonomsko razvijajo, zato bi jim s tega stališča najbolj ustrezal omenjeni izraz: dežele v razvoju.

Menim, da bi to delo lahko služilo kot učna knjiga pri predmetu družbenih ved na univerzi. Poznavanje teh problemov je vsekakor važnejše od marsikaterih odstavkov, ki se jih učimo iz učbenikov obče sociologije. Takšna študija posadi študenta naravnost v sredo aktualnega mednarodnega dogajanja in mu pomaga najti naše mesto v svetovnem prostoru. Pavle Čelik

ODBOJKA

Pretekli teden so na Taboru odigrali II. kolo medfakultetnega tekmovanja v odbojki, ki ga žal niso mogli odigrati do konca. (Tekma filozofska : medicina je bila pri stanju 1:0 v setih v korist prvih prekinjena, ker hišnik TVD Tabor ni dovolil podaljška).

Velike težave so imeli organizatorji tudi zaradi časovne razporeditve posameznih dvobojev, ker vse ekipe, ki jih sestavljajo večinoma študentje prvih letnikov, stavljajo svoje pogoje z ozirom na to, kdaj imajo čas.

V drugem kolu so ekipe, ki so bile v prvem delu tekmovanja poražene, boljje igrale, medtem ko so favoriti prikazali slabšo igro.

Rezultati posameznih srečanj:

- Pravna : Strojna 0:2 (9:15, 10:15);
- Elektro : FNT 2:1 (10:15, 15:16, 16:14);
- Biotehniška : Pedagoška 2:0 (15:12, 15:4);
- Ekonomska : Pedagoška 2:0 (15:9, 15:13).

Le odločnim sodnikom Hvali, Urnavtu in Sinkovcu se lahko zahvalimo, da so se srečanja končala brez incidentov. Posebno »nevarno« je bilo v srečanju med elektro in FNT v zadnjem setu, ko so bili vsi igralci zelo razburjeni. No, končno se je le končalo vse brez hude krvi.

Na splošno lahko rečemo, da so bila srečanja II. kola, z izjemo dvoboja elektro : FNT, manj zanimiva kot v I. kolu.

L. Jeraj

Ob rob tekme med medicinci in filozofi

Ni moj namen, da bi v članku analiziral tekme drugega kola odbojkarke lige med ekipami posameznih fakultete, ki so bile odigrane v torek, 15. decembra, v telovadnici na Taboru. Ustavil bi se pri tekmi med ekipama filozofske fakultete in medicine, ki je bila prekinjena po že dobljenem setu za filozofe in njihovim vodstvu v drugem nizu pri rezultatu 8:5. To pa se mi zdi še bolj potrebno zato, ker lahko opazimo, da so razna športna tekmovanja, ki jih organizirajo študentje, all boljše rečeno komisija za šport pri UO ZSJ, zelo slabo pripravljena.

Naj se povrnem k torikovim tekmi. Razigranim filozofom so se medicinci zelo dobro upirali in tekma je bila zanimiva in borbena. Toda dvomim, da bi medicince uspelo osvojiti oboja naslednjega seta, in to še celo pri vodstvu igralcev filozofske fakultete. Tedaj pa je nenadoma hišnik ugasil luči in tekma je bila prekinjena. Vse medvedovanje in prepričevanje je bilo zaman, mož od svojega dejanja ni odstopil. Tudi trditve, da bo tekma čez dobrih pet minut končana, ni omajala moča reda. Res je, da bi morali zato naši malčki, ki so čakali na telovadnico, nekoliko počakati in bi mogoče potem podaljšali svojo redno vadbo. Toda njihova predjakinja ni o tem hotela nič slišati, čeprav so študentje upali, da jih bo vsaj ona, kot aktivna športnica, razumela in bo ta čas do konca tekme vadila z otroki v dveh malih dvoranah, ki sta bili na razpolago. Ne mislim obsojati dejanja hišnika in tovarišice predjakinje (za katero ne vem imena), vendar se mi zdi, da bi lahko z malo večjim razumevanjem pristopila k sami stvari.

Rad bi se dotaknil še nekaterih stvari, za katere je organizator tekmovanja neposreden krivec. Kot sem slišal od samih tekmovalcev, bi se morale posamezne tekme začeti že v dopoldanskem času, pričele pa so se približno ob pol ene. Ne vem, kdo je krivec za to, ali je to sodnik ali posamezne ekipe. Drugo je seveda manj verjetno, ker je bilo že v pretekli številki Tribune omenjeno, da vsaka ekipa, ki po desetih minutah, ko sodnik žviga tekmo, izgubi obe točki, če se ne pojavi na igrišču. Torej je potem kriv sodnik. Vendar to so le pravila, drugo pa

je, koliko in kako se ta pravila upoštevajo, pa čeprav so ostro uzakonjena s pravili odbojkarke zveze Jugoslavije.

Ta pravila tudi pravijo, da se tekma, ki je bila prekinjena, seveda če se taka tekma ne nadaljuje v času štirindvajsetih ur od prekinitve, mora ponoviti v celoti. Vsekakor je to pravilo v našem primeru prišlo prav igralcem medicinske fakultete, ki se niti niso preveč trudili, da bi tekmo nadaljevali. Večje razburjanje pa je bilo med igralci filozofske fakultete, saj bi bili s to zmago še vedno resni kandidati za prvo mesto, zato se kar niso mogli spriznati z dejstvom, da se tekma ponovi. Po moralni strani so do tega upravičeni in le golo sklicevanje vodstva na pravila odbojkarke zveze, se mi zdi le nekoliko pretirano, saj se mi zdi zelo čudno, da bi morala (recimo, da filozofi tekmo izgubijo, da imajo slab dan, ali da dobe medicinci ojačanje) ekipa, ki za to ni bila nič kriva, prikrajšana. Tokrat so bili žrtvi filozofi, toda prav tako bi potemtakem ni teč tekmovalje pod istimi pogoji, se to lahko pripetilo tudi kakšni drugi fakulteti, ki bi morala igrati zadnjo tekmo in bi pri tem zmanjkalo časa v telovadnici. Če pa se že hočemo ozirati na pravila odbojkarke zveze Jugoslavije, in seveda če hočemo biti malenkostni (vendar tudi to je pravilo), bi morale biti vse ekipe, ki so nastopile v torikovih tekmah diskvalificirane, ker niso imele na dresih števil. Tako bi vsekakor zmagala filozofska fakulteta in to celo brez boja. Dejali boste, da je to hudo absurd, toda če že prehajamo iz ene skrajnosti v drugo, zakaj ne bi potem tudi tu in seveda, če hočemo biti dosledni in se hočemo držati pravil.

Ob koncu članka bi poudaril, da do podobnih nesoglasij vsekakor ne bi prišlo, če bi bila boljše organizacija, če bi bil čas posameznih tekem boljše in točneje porazdeljen (filozofi in medicinci so začeli igrati skoraj z enournou zamudo, ker se ostale tekme niso prej končale), če pa ni mogoče telovadnice najeti za ves čas tekmovanja, naj bi se tekme porazdelila bolj sistematično na pozamezne dneve. Le tako pa bi bilo tekmovanje potekalo tudi nemoteno. Čas bi že bil, da nekoliko globlje premislimo tudi te stvari.

M. Matič

ŠTUDENTJE - DEMONSTRATORJI

Na drugi letni skupščini študentskega športnega društva na medicinski fakulteti so soglasno sklenili, da jih prva velika delovna zmaga — o je obvezna telesna vzgoja v indeksih brucev, ne sme uspraviti, marveč jim mora biti le spodbuda za delo h končnemu cilju — k uvedbi obvezne vadbe za prve tri letnike. Sama skupščina, ki je zopet potrdila mnenje, da ni bilo športno društvo medicincev zaman proglašeno za najboljši športni aktiv v preteklem šolskem letu, je bila vzorno organizirana in je bila pravi obračun letošnjega nadvse uspešnega dela in konstruktiven delovni dogovor za delo v prihodnje.

Precej živahna razprava je obravnavala predvsem vprašanje obvezne in fakultativne vadbe, smučarske tečaje, medfakultetna tekmovanja, ženski šport in vprašanje množičnosti študentskega športa na ljubljanski univerzi. Rezultat teh razprav so nekateri sklepi, ki jih je skupščina sprejela in s tem zadolžila novoizvoljeni sekretariat in širši športni odbor, da jih v svojem programu upoštevata. Omenjamo le najpomembnejše, er je en sam honorarni profesor za uspešen pouk telesne

vzgoje premalo, bodo uvedli za posamezne panoge kot pomožno pedagoško moč študente demonstratorje, ki jih bodo za delo usposobili v večernih tečajih. Fakultetni upravi naj se pošlje zahteva za zvečanje sredstev, ki so namenjena telesni vzgoji. Pri pouku obvezne vadbe naj se čas za administracijo zmanjša na minimum.

Društvo naj se v večji meri prične ukvarjati s prirejanjem izletov, ki bodo združeni s športnimi igrami v naravi, pri tem pa naj se povežejo tudi z ostalimi komisijami, zlasti s Počitniško zvezo. Ob zaključku so sklenili, naj postane športno društvo pobudnik organiziranja tako imenovane »nemediciniade«, srečanja športnikov vseh jugoslovanskih medicinskih in stomatoloških fakultet.

Menimo, da so sugestije navedenih sklepov, ki so prišle iz vrst študentov, zgovoren dokaz, da je športno društvo v svoji osnovni nalogi, da zainteresira študente za telesno vzgojo in šport, v veliki meri uspelo, obenem pa daje dobro zagotovilo za delo vnaprej. V sekretariat športnega društva sta bila poleg študentov ponovno izvoljena prof. dr. Ivan Bonač in prof. Janez Bergant, kar je dokaz, da lahko le ozko sodelovanje na relaciji profesor — študent tudi v športu prinese najboljše rezultate.

S. Rutar

Anomalije v športu

Ko so stari Grki imeli svoje olimpijske igre, v športu verjetno še ni prihajalo do groboti, o katerih danes domala vsak dan beremo v našem tisku. Takrat so se ukvarjali s športom zaradi krepiteve telesa, danes pa za točke, kar vsaj v takomimenovanih najbolj množičnih panogah pomeni da gre za denar, če že ne za denar, ki ga zaslužijo nastopajoči, pa vsaj denar, s katerim se polnijo klubske blagajne, največkrat pa seveda za oba aspekta tega vprašanja.

Strasti, ki jih podžigajo najrazličnejše oblike poskusov, da bi napravili šport čim bolj atraktiven, vodijo do popolne degradacije osnovnega namena, zaradi katerega se je človek sploh začel ukvarjati s telesno vzgojno dejavnostjo.

Res je, da šport budi in ohranja moškost in ne vem kaj še vse, toda, ko pa že v najnižjih pokrajinskih ligah skoro nobeno srečanje ne mine brez obračunov med igralci posameznih klubov, se nehoti vprašamo, če uprave temu le ne bi mogle napraviti konec, saj so v njih tudi najrazličnejši predstavniki družbenih organov, ki v svoji praksi skušajo prispevati k formiranju nekoliko drugačnih medčloveških odnosov. Ali res kakršnakoli odgovornost takoj preneha, ko omenjeni tovariši ne nastopajo več kot predstavniki delovne organizacije, kateri pripadajo, in lahko potem nemoteno zastopajo le še ozke interese klubov, v katerih konkretno funkcionirajo. Ali so res samo tisti športniki krivi, ki povzročajo s svojim nešportnim vedenjem izgrede. Če imamo v večjih klubih trenerje in psihologe, ki naj vplivajo na čim boljše pripravljeno športnikov, ali ne bi mogli posvetiti malo večje pozornosti tudi vzgoji pravega športnega duha.

Prenos politično ekonomskih zakonov na področje športa, ko se ne uveljavlja več kvaliteta kot pojem za presojo moralnih in človeških vrednosti, ampak se začno formirati že tržni odnosi in tako trgovina med posameznimi klubi pelje včasih že do pravih afer, pa ima še drugo plat medalje, ki se je pre malo zavedamo. Senzacionalizma navajeni in senzacij željni bralci in novinarji take ekscese hvaležno zgrabijo in namesto, da bi jih primerno komentirali in ostro obsodili, jim dajejo publiciteto kot kakim res pomembnim

vprašanjem v razvoju družbe. S tem pa bralci počasi res nezavedno zapadejo pod vpliv takega pisanja, mu začenjajo dajati resen pomen in daljši psihološki pritisk pripelje normalno do opisanih pojavov.

Pojav »zvezdnosti« ni nič drugega kot plod denarja in premajhne samokontrole odgovornih novinarjev. Če nekemu nogometnemu igralcu posvetimo pol časopisa, če redno obveščamo, v katerem baru se trenutno nahaja, bo prizadeti dobil vtis, da je le več vreden kot njegov kolega na produktivnem delovnem mestu. Če se potem taki igralci obnašajo ne samo v klubu, temveč tudi v javnosti kot nedotakljivi, ni čudno, da tudi na igrišču skušajo izzvati vtis, da jim nihče nič ne more. Da opisane trditve drže vsaj v večini primerov, kaže tudi dejstvo, da se tudi redno pojavljajo samo v športih, ki privabljajo na terene največ gledalcev. Ni naš namen, da bi jih prepričali, ker to je le v pristojnosti klubov in njihovih uprav, stvar družbe pa je, da se jih zaveda in če že ne popolnoma prepriča, pa vsaj zatre do tiste mere, ki je še normalna in v celotnem kontekstu družbe še mogoča in neškodljiva.

I. M.

Napredek v Sarajevu

Pred dnevi so na sarajevski visoki šoli za telesno vzgojo odprli dispanzer za športno medicino. Ta ustanova bo delovala v sklopu visoke šole za telesno vzgojo in je obenem prva v Bosni in Hercegovini.

Dispanzer je opremljen z najmodernejšimi medicinskimi pripomočki in ena njegovih najvažnejših nalog bo, da bo znanstveno proučeval in sledil fizični razvoj študentov sarajevskih fakultet in visokih šol, kakor tudi ostalih mladih ljudi. Kontroliral bo tudi športne terene naprave in prostore, če odgovarjajo vsem potrebam in zahtevam, redno pa bo testiral športnike z namenom, da bi že vnaprej prepričali njihove morebitne poškodbe.

Visoka šola za telesno vzgojo v Sarajevu je z dispanzerjem nedvomno mnogo pridobila.

Go v Jugoslaviji

Kulturni narodi po vsem svetu poznajo številne kombinatorne igre, s katerimi se ukvarjajo s posebno pozornostjo. Pri nas je to šah, ki je najbolj priljubljena igra na polju duhovne sposobnosti. Skoraj vsi narodi tekmujejo v tej igri, da bi pokazali svoje dosežke na področju kombinatorike. Toda kljub temu je na svetovnih priznanj. Ze na evropskih GO kongresih Daljnega vzhoda. To pa ni nič čudnega, če vemo, da poznajo narodi teh dežel igro GO. Go velja že tisočletja za umsko razvedrilo Kitajcem in Japoncem. Pravila igre pa so tako preprosta, da jih lahko otrok razume. Toda kljub temu je go

nih prvenstvih že vidna odsotnost dežel jih v letih 1962-63-64 so ljubljanski igralci goja dokazali, da so že dosegli evropski vrh in s tem poželi zavidanja vredna priznanja.

V obdobju zadnjih nekaj mesecev je prišlo do prav velikega razmaha te igre ter zanimanja zanjo. Tako so številni ljubitelji ustanovili nov klub na Viču v Ljubljani GO klub Krim. Nedavno tega pa smo dočakali ustanovitev študentskega GO društva Maribor, s čimer so sedaj pldani novi pogoji ustanovitve GO zveze Slovenije. Izven meja naše republike se je najbolj usidral GO v Zagrebu, kjer je omejnjeni GO klub ob finančni pomoči zagrebškega časopisa Vjestnik, organiziral turnir mest v počastitev dneva republike, na katerem so sodelovale reprezentance mest Zagreba, Sarajeva, Reke ter Zenice. Slovenski igralci se niso udeležili tega turnirja, ker so kvaliteto premočni ter so bili na tem turnirju le kot sodniki ter vodje turnirja.

Kakšno afirmacijo so dosegli jugoslovanski goisti izven meja naše domovine? Kot gostje »Nihon-kinai«, japonske GO zveze, so pred nedavnim odpotovali trije trenutno najboljši igralci goja v Jugoslaviji. Udeležili se bodo drugega mednarodnega turnirja GO igre v Tokiu. To so: absolutni elektrotehnik Edvard Ekart študent ekonomske fakultete Andrej Sturm in študent strojništva Jože Indihar.

Mnogi ste morda danes prvič slišali za GO, ali pa ste ga morda že gledali v kavarni študentskega naselja ali v šahovskem domu, kjer ima GO društvo svoj sedež. Kolikor vas zanima, pridite in spoznajte se z igro, ki je doslej pritegnila skoraj vsakogar, ki ima rad opravka s problemi in kombinacijami (igralni dnevi: torek, četrtek, sobota v prostorih šahovskega doma v Cankarjeva 1.)

V. Novak

Zmagovita turneja Sarajevčanov

● Sarajevski študenti so bili na desetdnevni turneji po Zahodni Nemčiji. Rokometarji so nastopili v Essenu, Kölnu in Glacbachu in vse tri tekme dobili. Poleg tega so sodelovali v Essenu tudi na mednarodnem turnirju kot reprezentanca Bosne. Tu so izgubili proti rumunskemu prvaku in zasedli v končni razvrstitvi tretje mesto.

Japonski profesionalni igralec goja, Hiro-taka Sanno v igri z ljubljanskimi študenti (foto: Gaspari)

igra, ki je ne gre podcenjevati, saj po svoji duhovitosti, kombinatoriki in napečnosti v ničemer ne zaostaja za šahom ali pa ga celo prekaša, kakor je izjavil dolgoletni svetovni šahovski prvak, dr. Emanuel Lasker.

Kako se igra GO? Go se igra na kvadratni deski 19x19 (to je 361) s križiči s črnimi in belimi igralnimi kamni, ki jih igralca postavljata izmenično na igralno ploščo. Tukah se igralni kamni ne premikajo, temveč ostanejo na svojih križičih do konca igre, razen če ne bodo odzveti kot ujetniki. Oba igralca v igri si prizadevata, da bi s svojimi kamni pridobila čim več nezasedenih križičev kot svoje področje. Igra se konča, ko igralca sporazumno prekineta in pričneta s štetjem nezasedenih križičev.

V Jugoslaviji že da.j časa izgrajó to staro japonsko igro. Pričeli so v Ljubljani, kjer se je pred tremi leti formalno tudi prvo GO društvo. Igralci so predvsem študentje in dijaki, ki so dosegli v tem kratkem obdobju že vrsto mednarod-

Treba si je znati pomagati

Nekoč sta živeli dve podjetji. Prvo — Zeljek in drugo — »Velegriza«. Lahko vam je popolnoma jasno, da gre tu za ustanovi zajcev. Sicer pa, pogledajmo si zgodbo do konca.

V prvem podjetju je dolžnost šefa opravljali tovariš zajec Sivec, v drugem pa tovariš zajec Belko. Bila sta dobra prijatelja in se včasih srečala na velikem zelniku, tam zadaj, za bukovim gozdom, in se malo pogovorila. In je nekoč začel Sivec!

»Hm, poslušaj no, Belko, slabi časi! Cene rastejo in iz dneva v dan težje živim.«

Pa ga je zavrnil Belko:

»Ne govoriči, Sivec, bodi mož. Stisni-mo malo, pa bo že šlo!«

»Oh, ne, prijateljček. Glej, jaz sem šef mojega ljubega »Velegriza«. Saj je vse lepo in prav. Zelja in korenja imam še kar, doma vedno v »i« zijamo, po kupčijah in na izlete ne hodim peš, temveč, tako, no, kot se mi spodobi. Pa potem še hladnik in še kaj. Priznam, saj nekako gre, ampak moji zajčki, saj veš, skrbeti je treba zanje, poleg tega pa se časi spreminja-

jo in prevozna sredstva se spreminjajo z njimi. Menda ne bom jaz, Sivec iz »Velegriza« cepiljal za časom?«

»Res je, res, kar praviš. Hudo se nam obeta, vse se mi tako zdi. Ampak, pomagati si moramo, pomagati. Brez tega ni nič. Treba se je razumeti med sabo.«

Pa se je zarežal Sivec in rekel:
»Tako, tako, pametno si govoril. Tvoj um krasi slava pradedov. Glej, saj poznaš mojo Sivko. Zaposil bi jo rad, zaposlil. Pa ne bi je hotel v mojem podjetju, mojem ljubem »Velegrizu«, saj razumeš, zajci radi govorijo in blatijo, pa sem mislil, da bi ti, takole, moji Sivki primerno...«

Belko se je nasmehnil in prikimal:
»Za prijatelja vedno. Pa bom malo pogledal tja v pisarniško dejavnost, in našel bom kaj tvoji Sivki nekaj primernega, saj vem, kako je. Cene rastejo, zajec kot tak pa vendar mora ostati na primerri višini!«

In sta udarila v roke, dobra prijatelja, tovariš zajec Sivec in tovariš zajec Belko, šefa svojih ljubih — »Velegriza« in »Zelja«.

Za tovariša Sivca tovarišico zajko Sivko pravijo, da je zelo marljiva in pripravljala celo daljše razmišljanje o odvečni zajčki delovni sili pri rezanju zelja.

Padlo je nekaj dežja in preteklo je nekaj vode v potokih.

»Treba se je razumeti med sabo in si pomagati,« je onega dne rekel tovariš zajec Belko, ko je srečal tovariša zajca Sivca iz »Zelja«. »Saj jo poznaš, mojo Belico...«

Bum

PASJA ZGODBA

Sem student. Tak, ki si za pet tisoč še s dvema kolegoma deli šest kvadratnih metrov podstrešne sobice in se vsak drugi dan hrani s svojo štipendijo v ljudski kuhinji.

Da se zjutraj vsaj malo odpočijem, sem že uro pred pričetkom predavanj na fakulteti. Medtem ko prebiram zapiske s predavanj, se zabavam tudi s tem, da opazujem življenje v enostanovanjski vili pod fakultetnim oknom. Priznam, da ni lepo oprezati za tujimi ljudmi, vendar moram reči, da je prekleto zanimivo.

V vili stanujeta zakonca z enim družinskim članom — veliko, sivo dogo. Lep pes je, čistokrven, menda so taki vredni preko 50 »čukov«. Zato tudi ni čudno, če ima ta pes v hiši svojo sobico. Da, lepo, majhno sobico, opremljeno s pasjim kavčem, angleškim straniščem, centralno kurjavo in drugimi udobnostmi. Seveda, saj je vreden čez 50 »čukov«.

Vsako jutro vidim služkinjo, ki mu prinese zajtrk. Ker me kot ljubitelja psov silno zanima s čim moramo krmiti takele pse, sem jo nekoč glede tega povprašal. Povedala mi je, da je doga še posebno občutljiv pes, in da zato potrebuje izredno kalorično hrano. Ponavadi ima zjutraj mleko ali kakao in bel kruh (črn mu škoduje), za kosilo pa mu najbolj teknejo svinjski rezki, medtem ko mora za večerjo zaradi čiščenja krvi pojesti 5 surovih jajc, čeprav za to ni vedno razpoložen. Nato mi je potožila, da večkrat boleha, čeprav ga gospod vsako nedeljo z avtom pelje v planine, da bi si na visokogorskem zraku okrepil pljuča.

Poln notranjega sočutja sem tisti dan premišljeval le o ubogem psu. Častna beseda, še svoje kosilo, ki ga imam vsak drugi dan, bi dal zanj, tako se mi je smilil. Tako lepo urejeno življenje ima, le zdravje, zdravje... In še čez 50 »čukov« je vreden.

Včeraj me je obsedla nora misel. Pojdi, mi je prišepeteval nek hudobni glas v notranjosti, pojdi, ustrelj psa in zlezi v njegovo kožo. Priznam, da mi je ta misel kar prijala, če pomislim na vse prednosti, ki bi jih pridobil s tem, da bi postal pes. Pomislite: svojo sobico, odlično hrano, nedeljske izlete in še vse ostalo, česar si danes niti ne mislim.

Odločil sem se. Ker mi je pošla štipendija, nameravam v najkrajšem času postati pes. Zato rabim kolega, ki bi me v najkrajšem času naučil lajati. Za protiuslugo lahko pozneje pride k meni za sestanovca.

Pepi

SKORPIJONČKI

Dopisnik iz Naselja sporoča:

NA MNOGA LETA! — Slavljenec iz sobe 334 v II. bloku, ki je v soboto zvečer in nedeljo zjutraj s kolegi in kolegicami tako bučno in veselo praznoval svoj praznik, žele neprespani sosedje iz bloka še mnogo zdravih, toda mirnejših let. Disciplinski komisiji iz bloka pa žele prijetno in lahko noč!

PLOSKANJE NEUTRUDNIH ROK — Na 320 minut trajajoči razpravi o krizi v slovenski revialni konstelaciji so se tudi študentje vdajali precejšnjim medigram vnaprejšnjega in naknadnega ploskanja za besede govornikov. Sploh menimo, da se v zadnjem času vse preveč utrujamo s ploskanjem. Kaj ko bi raje pljunili v roke in kaj koristnega storili brez velike besedi. Eni in drugi!

URLINA ALI NAPAKA? — Med razpravo smo poslušali diskutante, ki jim je tekla beseda bolj in tudi manj gladko. Nekaterim je bila boljša izvežbanost celo očitana. Spomnimo se Demostena; da je dar govora tudi stvar potrpežljive in vztrajne vaje. Torej, v prihodnje raje k vaj! kot k podtikanjem, kajne?

AKTUALNO OB DNEVU JA — Od nekaterih bralcev, ki nameravajo spomladi na odslužitev vojaške službe smo zvedeli, da so močno zaskrbljeni, ker namreč nimajo — posluha. Ob zadnjem festivalu vojaških orkestrrov in popevk ter sobotnem veselim TV garunzonu se nam vsiljuje misel, da je obvladovanje popevk tudi v olivno-zeleni suknji precej vredno.

POGRUNTACIJA — NOVE ZBIRKE — Naše založbe izdajajo knjižne zbirke. Cene knjigam so v zbirki nižje kot navadno. Cene grede gor in mnogi naročniki ne zmorejo za njimi, zato se število naročnikov osuje. Založbe pa so iznašle novo metodo. Prično z novo zbirko, ki ima v prvem letu še znosno ceno, zadovoljiv program in zato kar dovolj naročnikov. Naslednje leto pa podražitev, manj naročnikov in spet — nova, obetajoča, še kar poceni zbirka itd., itd. ...

»CENZURA NA TV« — Med prepletanjem neapeljskih in drugih pesmi v serijski oddaji Neapelj proti vsem, ki nam jo iz Italije posreduje ljubljanska TV, je bila na sporedu tudi proslula nemška soldaška popevka, ki jo imamo v slabem spominu: Lili Marlen«. Po od drugod povzeti navadi, izogniti se potrebne in razumljive-mu pojasnilu, so obesili čez ekran »tehnično motnjo«, in dali šušljanju o cenzurnih posegih na naši televiziji nov polet.

MARICKA TUMOR zbira slike pevcev popevk. Petnajst slik Lada Leskovarja zamenja za sliko Ringa Starra.

MATIJA NERESEN ZBIRA STARE ZOBE FILMSKIH DEV IN RABLJENE NOGE NOGOMETASEV. ZA UMAZAN OVRATNIK MATA COLLINSA DA ZOBTREBEC, KI GA JE ODVRGEL KIRK DOUGLAS, V TEM SMISLU SI ŽELI DOPISOVATI S FANTI IN DEKLETI SVOJE DEZELE.

mate d.

SREČANJE

Grem zadnjič po mestu, pa srečam tam pred Pošto starega prijatelja, s katerim sva skupaj gullila šolske klopi v osemletki. Po osemletki sva se ločila: on na tehnično srednjo šolo, jaz pa na gimnazijo in nato na fakulteto.

»Kako kaj, stari?« ga povprašam.
»Se kar!« nekam ravnodušno odgovori.
»Kam si se vpisal?« me naprej zanima. Malomarno zamahne z roko in nato izvem, da je sicer hodil v šolo, a so ga potem zaradi nedisciplin in drugih prekrškov vrgli iz šole. Nato je poskusil v neki strokovni šoli.

»No in?« še nadalje vrtam.
»Hodil sem pol leta!« odvrne. In po kratkem premisleku: »Pred 14 dnevi sem se poročil!«

No ja, si mislim, tudi to se zgodi. Človek res nikoli ne ve.
»In šola?« se še naprej zanimam.
»Kaj šola!« se zasmije. »Sedaj sem pač v službi!«

In že vidim reveža, kako v kakšnem skladišču premika zaboje in se trudi za svoj vsakdanji kruhek.
»Pa je težo delo?« ga vprašam.
»Kje pa!« se zasmije in spet malomarno zamahne z roko. »V pisarni čičkam, lepo na toplem!«

»Kako?« se naglas začudim.
»Saj veš, kako je danes. Telefon sem, telefon tja, striček tu, striček tam, pa se uredil!«

No, si mislim, saj plače pa revež tako nima velike, ko je popolnoma brez šol, in ga povprašam še glede tega.
»No ja,« se nasmehne, »tja do 50 somčkov pa že pridem!«

Ker mu dolgo časa ves zamišljen ne odgovorim, se poslovi, rekoč: »Oprost, saj veš, nimam časa, sedaj sem namreč v službi!« in ga že ni več.
In me pusti samega, polnega najrazličnejših misli. Končno pa, saj je vse razumljivo in v redu, le to mi ne gre v glavo, da ima kolega, ki ima diplomu v žepu, v istem podjetju le 40 tisoč začetne plače. Sicer pa, tudi take stvari se lahko zgodijo.

Pepi

Je bog — ni boga?

Kdo pravi, da ni boga? Od kod so potem direktive »od zgoraj«?

Vsakomur svoje

Nekateri so rojeni za nastlanjače, drugi za to, da sede...

O. Horn

Vzrok

»Sraka se je spet pričela drtiti, je pripomnil zajec. «Videti je, da je spet dobila pokojnino.«

Ubožec

Mesarski pes je potožil: »Dananes je res težko živeti. Moj gospodar vse kosti proda potrošnikom.«

Ivica Djukić

Kaj je nesramnost?

Nesramnost je najvišja stopnja samozavesti.

Odvisnost

Samota je odvisna od vremena.

2 aforizma

Načelno lahko pišeš tudi v nenačelnem časopisu.

Povej mi, za kateri časopis pišeš in povem ti, kdo si!

Peter Baloh

PESNIŠKA BASEN

Alfonz Sova, ki je bil po svojem mnenju eden najboljših pesnikov v Zabjem gozdu, je bil obenem tudi urednik Gozdne

založbe, ki je imela to nalogo, da je odkrivala mlade pesniške talente in njihove pesmi objavljala v literarni reviji, ki jo je blagohotno uredjeval Alfonz Sova. Toda Sovino oko je bilo strogo in ni bilo zadovoljno z vsakim pesniškim pskusom. Tako je Sova zavrnil pesmi pesnika Felicijana Slavca s pripombo, da so sentimentalne in nedoživete. Tudi Konigundus Kos je imel podobno usodo: njegove pesmi so bile označene kot nezrele in neživljenske. Šele Manfredu Sraki je uspelo, da se je uvrstil med prave pesnike. Sova mu je v literarni reviji objavil eno pesem in jo označil kot sicer še ne popolnoma zrelo, a vendar že polno pristne življenjskosti in čustvenosti.

In nato se je nenadoma v izlozbah knjigarn pojavila pesniška zbirka Frančiška Papagaja z 20 strani dolgim uvodom Alfonza Sove, ki je v tem eseju poudaril neizmerni talent mladega pesnika in vse ostale kvalitete. Papagaj si je mislil svoje, saj takrat še nihče ni vedel, da je, preden je napisal pesniško zbirko, skoraj dva meseca študiral le pesmi velikega Alfonza. V usnje vezana zbirka je šla dobro v denar.

Danes so v Zabjem gozdu vsi papagaji pesniki, kajti Sova ni le urednik založbe in revije, ampak ima še množico drugih pomembnejših funkcij.

Pepi

ŽELIMO SI DOPISOVATI

Rubriko uvajamo po zgledu Nedeljskega dnevnika (za široke ljudske množice) in Mladine (za zahtevne bralce). Z njo želimo pomagati naši mladini, da najde stik med seboj, hkrati pa pokazati drugim bralcem njeno duhovno pestrost, njeno vsestransko duhovno angažiranost na mnogih izvenšolskih področjih.

IVAN BUČMAN si želi dopisovati z vsemi, ki zbirajo razglednice in slike filmskih igralcev.

VINKO HIN zbira plošče s popevkami in besedila za popevke.

SPELA RITMAN zbira slike filmskih igralcev in pevecv popevk.

V tem smislu si želi dopisovati s fanti in dekletki iz Jugoslavije.

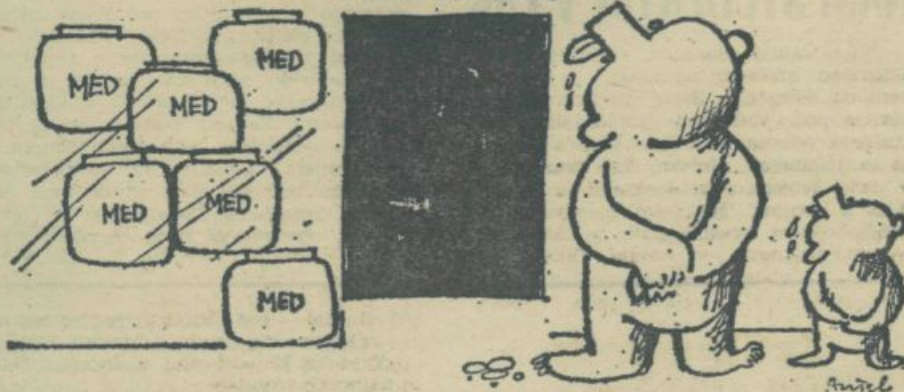
STEFANIJA MODER zbira slike pevcev popevk in hkrati sprašuje, če lahko piše Beatlesom v slovenščini.

MARKO ZONGLER se zanima za nogomet in si želi dopisovati z dekletki, ki imajo podobne interese.

MATILDA VELIMEH želi s fanti in dekletki Jugoslavije izmenjavati besedila za popevke. Zlasti želi dobiti besedilo popevke »Ko bi bila ljubljena«.

GREGOR GLAVAN prebije svoj prosti čas ob slikah svojih nogometnih ljubljencev. Ima nekaj sekularčevih slik več in jih zamenja za Galiča in Kostiča.

AGROMEL

Uboga sladkosnedca, še ne veda, da je letošnja bera zelo, zelo grenkal

VEČ DRUŽIN — MANJ ČLANOV

Na skupščini PZ, ki je bila pretekli teden v zbornični dvorani na pravni fakulteti, so ugotovili, da se je število družin Počitniške zveze po fakultetah od prejšnjih 10 povečalo na 13, medtem ko je število članov padlo za več kot 30 odstotkov. Udeleženci skupščine, med katerimi so bili tudi predstavniki ostalih univerzitetnih centrov, so skušali najti vzroke za to nenavadno ugotovitev. Menili so, da gre to v veliki meri na račun novozgrajenega laboratorija v Ankarani, ki je letos sprejel, po približno istih cenah, mnogih študentov, ki so lani še letovali v objektih PZ.

Ko so nekateri menili, da zanimanje za PZ v SR Sloveniji še zdaleč ni takšno kot v ostalih republikah, oziroma v ostalih univerzitetnih centrih, so pravilno ugotovili, da moramo upoštevati, da imamo na ljubljanski univerzi za razliko od drugih univerz še planince, tabornike, zvezo športnih organizacij in še komisijo za Ankaran pri univerzitetnem odboru ZSJ. Ti vsi poleg PZ skrbijo za rekreacijo ljubljanskih študentov. Ker pa se ne borimo za to, da bi mladina letovala prav tako kot člani PZ, ampak sploh, da letujejo v njim dostopnih objektih, in smo prav gotovo na pravi poti, čeprav je res, da je članov PZ nekoliko manj kot drugod.

Poleg drugega so razpravljali tudi o pomanjkljivi vzgoji kadrov, o finančnih težavah in pomanjkljivi propagandi. Ugotovili so, da je največ napravila organizacijsko-kadrovska komisija, ki je uspela organizirati družine po vseh fakultetah in višjih šolah, pa čeprav te v preteklem letu še niso povsem zaživele, ustvarjali pa so lepo osnovo za nadaljnje delo. Gotovo pa je največji problem organizacije premajhna povezanost z Zvezo študentov tako na nivoju univerze, kakor na nivoju fakultet. Da bi končno dosegli, da bi družine po fakultetah vključili kot enakovredne komisije v fakultetne odbore, so sklenili v mescu marcu sklicati plenem, katerega bi se udeležili poleg izvršnega odbora univerze in univerzitetnega odbora ZSJ tudi predsedniki vseh fakultetnih odborov. Sugestije, da bi se v večji meri kot doslej nadaljevali z akcijami kot so potovanja po Grčiji in piknik ob Zbiljskem jezeru, ki so dobro uspeli, je skupščina soglasno sprejela. Vse manjše akcije pa naj v čim večji meri postanejo vsakdanja dejavnost osnovnih enot organizacije, to je družin po fakultetah, da bo tako univerzitetni odbor končno postal to, kar bi moral biti že od vsega začetka — koordinator dela med družinami.

Ob zaključku so razglasili rezultate nagradnega tekmovanja družin po fakultetah. Prvo mesto je že tretjič zopred osvojila družina PZ na medicinski fakulteti, druga je bila ekonomska fakulteta, tretja pa FNT. Ožji odbor zmagovalne družine se bo za nagrado udeležil predvidenega seminarskega potovanja po Sloveniji na stroške izvršnega odbora univerze.

S. Rutar

Večkrat vidimo, da je okolica zlasti novo-građenj dokaj neurejena in zanemarjena. To pa zato, ker so sredstva na razpolago le tako dolga, dokler ni najnujnejše končno, potem pa je večkrat vse prepričano slučajno. No, v večini primerov pa se končno le najde kdo, ki poskrbi, da daje tudi okoliščini našemu mestu kulturne vidice. Naš posnetek kaže tekstilno fakulteto, katere okolice so se lotili posebej za to najeti delavci. (sr)

SOCIOLOGI — KAM?

V četrtek, 17. t. m. je bilo (drugo) nadaljevanje ponesrečene skupščine študentov sociologije, ki se je od aprilske razlikovala samo v tem, da je bilo nekaj več prisotnih in je bila skupščina zato sklepna. Po načinu, kako je bil izvoljen novi odbor združenja, se lahko skoraj bojimo, da bo prav tako razpadel kot lanski. Pred skupščino in pred volitvami so se namreč prisotni »gihali«, kdo naj bo član odbora združenja.

Drugi problem, ki je značilen za oddelek sociologije na filozofski fakulteti, je predavateljski kader. Na oddelku so redno zaposleni samo trije predavatelji, in sicer: dva docenta in en asistent; ostalih 15 predavateljev si oddetek »sposojajo« na drugih fakultetah. Razen tega je s tako »smizernimi« sredstvi, kot jih dobi oddelek, nemogoče uspešno delo. Prav bi bilo, da bi tisti, ki so oddelek ob ustanovitvi moralno podprli, pomislili tudi na njegovo materialno osnovo.

I. t.

NAŠI ŠTUDENTJE V ZAR

Na povabilo generalne unije študentov Združene arabske republike je v novembru delegacija Zveze študentov Jugoslavije pod vodstvom predsednika centralnega odbora ZSJ Saše Mikšič obiskala to prijateljsko državo. Naši študenti so v času svojega desetdnevnega bivanja v ZAR s svojimi gostitelji razpravljali o medsebojnem sodelovanju in izmenjavi

mišljenja o stanju v mednarodnem študentskem gibanju.

S tem obiskom je delegacija ZSJ vrnila obisk, ki so ga lani napravili arabski študenti, ko so obiskali našo državo. Izmenjava je bila v okviru bilateralnega sodelovanja študentov ZAR in SFRJ.

S. r.

AGRONOMI ADE LETOS NE BO?

Združenje študentov agronomije je dobilo na lanski medfakultetni konferenci nalogo, da organizira že tradicionalno majsko srečanje agronomov Jugoslavije. Da bi si pravočasno zagotovili sredstva, so študentje agronomije že v začetku letošnjega študijskega leta poslali prošnjo

na Sekretariat za kmetijstvo in gozdarstvo, vendar je ta zaradi pomanjkanja sredstev za tovrstne aktivnosti prošnjo odklonil. Fakulteta sama pa je dotirana iz osrednjih sredstev Univerze in ne more zagotoviti, da bo sredstva priskrbel.

Problem nastaja, ker so bili ljubljanski agronomi doslej vsako leto gostje na ostalih agronomskih fakultetah, sami pa ne morejo pripraviti prireditve. Dilema, ki se pojavlja, obstaja predvsem zato, ker bodo zopet nastala sumničena, da se ljubljanski študentje podobnim prireditvam izmikajo; problem sredstev se je pojavil že pred leti, ko so stali agronomi pred podobno nalogo. Verjetno res drži, da so srečanja študentov iz vseh republik včasih zastavljena preveč na široko, vendar bi že zaradi izmenjave izkušenj ob vsakem srečanju morala ostati vsaj medfakultetna konferenca.

b. z.

vodo in način prehrane prebivalstva. Seveda pa so za to potrebne daljše in temeljite priprave. Kolikor bo delo uspelo in dalo dobre rezultate, nameravajo kasneje izbrati vas, ki nima svoje ambulante. Pri raziskovanju terena bi delali skupaj mlajši in starejši študenti, medtem ko bodo praktično delali samo študentje, ki so neposredno pred zaključkom študija. Menijo, da bi lahko v vasi opravljali neke vrste prakso iz interne higijene in medicine dela, ker je v vaseh vedno mogoče najti odgovarjajoči material

student

BEOGRAD — Studentje gradbene fakultete v Beogradu so preobremenjeni. To so ugotovili na pretekli skupščini. Fakultetni organi so že večkrat poskušali rešiti ta problem, vendar menijo, da je to mogoče le s podaljšanjem študija na pet let. Ze v aprilu je fakultetna uprava predlagala rektoratu univerze, da študij podaljša, pozneje je bila sklicana medfakultetna konferenca vseh gradbenih fakultet v Jugoslaviji, na kateri so se s predlogom beograjskih gradbenikov strinjali tudi zastopniki ostalih univerzitetnih centrov. Studentje so na letni skupščini energično zahtevali, da se študij vsaj v prihodnjem letu podaljša, čeprav je statute fakultet težko menjati. Svojo zahtevo so podprli z nekaterimi konkretnimi argumenti: po prehodu s petih na štiri leta, novih programov niso v ničemer skrajšali; razdelili so jih samo na 4 leta, število tedenskih ur pa so za eno četrtino povečali. Čeprav so število let zmanjšali, pa je povprečna doba študija gradbeništvu ostala ista: 7 do 8 let, torej je bilo skrajšanje le navidezno. V tem času se je odstotek študentov, ki pravočasno diplomirajo (4,5 let) znatno zmanjšal in je sedaj najmanjši na univerzi — 3 odstotke. Menili so, da bi lahko le s podaljšanjem prve stopnje na 3 leta pametno rešili vprašanje stopenjskega študija. Vse to res vsiljuje vprašanje, če je število ur dvakrat večje kot npr. na pravni in ekonomski fakulteti, ali se potem sploh lahko govori o nekakšnem sistematskem študiju, angažiranju in družbeno-političnem in kulturnem delu.

SPOZNAVNI VEČER SLAVISTOV

V torek, 15. decembra 1964, so imeli ljubljanski slavisti v Grobljah pri Domžalah literarno spoznavni večer. Dvorano jim je za ta večer odstopila tamkajšnja gospodinjstva šola. Ze lani, ko so imeli slavisti podoben večer v Velikih Laščah, se je pokazala ta oblika spoznavanja študentov med sabo kot zelo dobra.

Letos se je v kratkem literarnem večeru predstavilo svojim kolegom in profesorjem šest pesnikov tega oddelka. Njihova izvajanja so bila topla sprejeta. Iz samih pesni se je dalo opaziti, da mladi pesniki ne silijo v abstraktnost, temveč se drže bolj realnih tal, kar se mi zdi popolnoma pozitivno. Iz njihovih del pa veje duhovitost, prisrčnost in v večini primerov tudi doživljaj. Vendar pa so nekatere mogoče premalo psihološko poglobljene.

Sam literarni večer je bil tudi nekakšna priprava mladih ustvarjalcev slavistike za podobne literarne večere, ki jih bodo imeli v različnih krajih Slovenije. Tako bodo imeli že v bližnji prihodnosti literarni večer v Kočevju, in v nekaterih krajih Prekmurja. To nam dovolj jasno dokazuje, da so slavisti našli pravilne oblike dela, dobro pa bi bilo, če bi v delo na literarnem področju vključili tudi ostale slušatelje filozofske fakultete.

Po končanem literarnem večeru so pridelili zabavo, na kateri so preizkusili umske sposobnosti brucev ter v šaljivem programu spregovorili o svojem oddelku. Program je bil dober in kvaliteten.

Po številu vpisanih študentov v prvi letnik slavistike (teh je letos 108, kar je največje število, odkar obstoja ta oddelek), lahko sklepamo, da se čedalje več slušateljev odloča za ta študij.

16

NOVOSTI IZ CTK

- BANDEI F.: Neue Technik-Ökonomie. Berlin 1963. — 19196.
- BOBIT J. M.: Thin-layer chromatographic. New York (1963). — 19224.
- CONTRI L.: Guida al calcolo delle costruzioni in cemento armato. Genova 1963. — 19233.
- EISENMAN R. L.: Matrix vector analysis. New York 1963. — 19199.
- GEWERBLICHER Rechtsschutz. Köln 1962. — 19192.
- GOERLICH H. H.: Mechanik in der Landwirtschaft. Leipzig 1963. — 19206.
- GRÜHLING G. & M. Briesemeister: Textile industry. Leipzig (1962). — 19206.
- HIGH-TEMPERATURE inorganic coatings. New York (1963). — 19222.
- ISBIN H. L.: Introductory nuclear reactor theory. New York (1963). — 19221.
- KING H. W. & E. F. Braiter: Handbook of hydraulics for the solution of hydrostatic and fluid-flow problems. New York (1963). — 19197.
- KÖHLER A.: Elektronen- und Ionenröhren. Stuttgart 1963. — 19230.
- LANGE A.: Ökonomie und neue Technik. Berlin (1963). — 19203.
- MORRIS I. E.: Handbook of structural design. New York (1963). — 544432.
- PAUL T.: Technologie der Grobkeramik. Bd I. Rohstoffe. Aufbereitung-Formgebung. Berlin 1964. — 19232.
- PESCHKE T.: Concrete construction. Leipzig (1963). — 19204.
- REYNOLDS W. W.: Physical chemistry of petroleum solvents. New York (1963). — 19220.
- SCHMIDT O.: Technical drawing. Leipzig (1963). — 19205.
- SPRIN S.: Metal cleaning. New York 1963. — 19217.
- STANSBY M. E.: Industrial fishery technology. New York 1963. — 19223.